

Letnik XXVII – št. 6, junij 2020

Glasilo občine Trzin

odsev

Portret meseca

Dr. Mateja Končina Peternel,
vrhovna sodnica

Angažirana umetnost

Slikarka in ilustratorka
Polona Lovšin

Dobitnika občinskih priznanj

Mag. Tatjana Strmljan iz DPM-a Trzin in
Anže Zupanc iz KUD-a Franc Kotar Trzin

Orhideja Loeslova grezovka

Že dvakrat razglašena za izumrlo,
toda v Trzinu ima bogato rastišče

POSKRBI ZA DOBRO POČUTJE, POSKRBI ZASE.

tudi poleti

Prehransko dopolnilo ni nadomestilo za uravnoteženo in raznovrstno prehrano.

Na voljo v enotah Lekarne Ljubljana, Spletni Lekarni Ljubljana na www.lekarnaljubljana.si in specializiranih prodajalnah LL Viva.

Dacia Duster ECO-G

Na plinski pogon

že za
89€
na mesec

z EKO SKLAD kreditom*

+ 5 let jamstva za vozila na zalogi**

Dacia. Zanesljiv partner GRZS.

EKO SKLAD na svoji spletni strani <https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/pridobite-spodbudo/seznam-spodbudo/osebna-vozila-na-plin/osebna-vozila-na-plin-kredit> po vnosu v rubriko: hitri informativni izračun kredita nudi naslednje kreditne pogoje za vozilo v vrednosti: *Informativna mesečna anuiteta za model Duster Essential 1.0 TCe 100 ECO-G v skupni vrednosti 13.550 € z DDV, s pologom v višini 3.550 € in financirano vrednostjo 10.000 € za obdobje 120 mesecev, znaša ob najemu kredita prek Eko sklada 88,91 €. Obrestna mera za najem kredita znaša 1,3 % letno. Vse informacije so zgolj informativne narave in temeljijo na informativnem in izračunu kredita na spletni strani EKO SKLADA. Več o kreditih EKO SKLADA za osebna vozila na plin, si lahko preberete na uradni spletni strani <https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/pridobite-spodbudo/seznam-spodbudo/osebna-vozila-na-plin/osebna-vozila-na-plin-kredit>. Renault Nissan Slovenija ne odgovarja za informacije objavljene na spletnih straneh EKO SKLADA kot tudi ne za točnost in zanesljivost in celovitost teh informacij in informativnega izračuna kredita, ki je na voljo na spletnih straneh EKO SKLADA. **Pet let jamstva obsega 2 leti tovarniške garancije in podaljšano jamstvo za 3., 4., in 5. leto ali 100.000 km, karkoli se zgodi prej, prejme pa ga vsak kupec vozila Dacia iz zaloge. Poraba pri mešanem ciklu: 5,221–8,507 l/100 km. Emisije CO₂: 137–192 g/km. Emisijska stopnja: EURO6dtemp. Emisija NO_x: 0,0161–0,0402 g/km. Emisija trdnih delcev: 0,00018–0,00222 g/km. Število delcev (x10¹¹): 0,01–0,27. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija, d. o. o., Dunajska 22, 1511 Ljubljana.

Dacia priporoča Castrol

dacia.si

AvtuhišaREAL

Avtuhiša Real d.o.o., Vodovodna c. 93, Ljubljana

Peter Koci

051 319 185

Domen Šubic

041 306 973

Simon Blaznik

041 601 750

Uroš Hočvar

041 306 620

Odsev, glasilo občine Trzin

→ Na naslovnici

Kolesarske povezave v Trzinu tudi po prenovi (še) ne bodo take, kakor bi si jih želeli, zato bodo na občini vnovič kandidirali za evropska sredstva za trajnostno mobilnost. (Foto: Peter Hudnik)

Glavna in odgovorna urednica:

Tanja Bricelj, trzin.odsev@gmail.com

Uredništvo: Tanja Jankovič, Miha Pavšek, Dunja Špendal, Barbara Kopač, Peter Hudnik, Majda Šilar

Redni avtorji prispevkov: Nina Rems, Nataša Pavšek, Brigita Ložar, Žana Babnik, Katja Rebolj, Matjaž Erčulj, Janez Gregorič, Andrej Grum, Boštjan Guček, Marko Kajfež, Dušan Kosirnik, Jožica Trstenjak, Milica Erčulj, Saša Hudnik, Valentin Orešek, Maja Brozovič, Miha Šimnovec

Avtorji fotografij: Zinka Kosmač, Tanja Jankovič, Miha Pavšek, Barbara Kopač, Peter Hudnik, Nina Rems, Tjaša Jankovič in drugi

Lektoriranje:

Mirjam Furlan Lapanja

Tehnično urejanje, prelom, priprava za tisk in tisk:

IR IMAGE, d. o. o.

Oglasno trženje:

IR IMAGE, komunikacijska agencija, d. o. o.,
Medvedova ulica 25, 1241 Kamnik
Telefon: 01/ 83 96 400, Faks: 01/ 83 96 411
E-mail: info@ir-image.si

Glasilo izhaja enkrat mesečno v nakladi 1.500 izvodov.
Brezplačno ga prejmejo vsa gospodinjstva v Trzinu.

ISSN 1408-4902

Gradivo za naslednjo številko oddajte
najpozneje do sobote, **5. septembra 2020.**

Prispevke pošljite v elektronski obliki na naslov uredništva:

trzin.odsev@gmail.com.

V skladu z uredniško politiko in glede na razpoložljivost prostora v glasilu Odsev si pridržujemo pravico do objave ali neobjave ter krajšanja in preoblikovanja prispevkov.

Pred poletjem

Junij mi je bil od nekdaj ljub, najbolj zaradi kresničk, pa tudi zato, ker se po koncu šole med ljudi naseli malo več sproščenosti. Tokratno poletje prihaja k nam potihoma, s počasnimi, obotavljivimi koraki, kakor da bi se balo preveč obljubiti. Pa vendar: kresničke že letajo in prav v teh dneh bodo šolarji v roke vendarle dobili spričevala. Tudi valetu so trzinski devetošolci – vsem preprekam navkljub – le izpeljali.

Na tem mestu se želim zahvaliti našim malim in večjim glavam, vrtničarjem, šolarjem, devetošolcem in dijakom, ki so jih zadnji meseci zagotovo krepko zamajali. Ko govorimo o učenju na daljavo, dožemanju spremenjene stvarnosti, upoštevanju novih pravil in omejitev, vas prijazno prosim, da se spomnimo pomembnega dejstva: družba potrebuje odrasle, zrele in odgovorne odrasle, medtem ko imajo otroci pravico do otroštva. Ne pozabimo, da si samo enkrat star 11, 12, 13, 14 let in da je vsako poletje v srednji šoli »najpomembnejše poletje v življenju«. Za nas je vseeno, ali 35 ali 47 let, poletja so si dokaj podobna – ampak sladkih 16 ... ej!

Dragi naši malčki, mulci in mule, najstniki in najstnice, dragi mladi ljudje – zajemite poletje z veliko žlico, kajti v minulih mesecih ste pogosto morali pokazati veliko zrelosti, poguma in odgovornosti! Včasih ste tega premogli celo več kakor tisti, ki bi vam morali biti za zgled, zato praznujte poletje in se naučite druženj s prijatelji, poležavanj v travi, spogledovanj in romanc, ljubezni in zabav. In ne skrbite – vse bo! Vse pride! Vse boste še doživeli! Življenje je tu za vas in vse bo še prav.

Cenjeni bralci, s tokratno številko se uredništvo Odseva za dva meseca poslavlja od vas. Znova nas boste lahko brali v četrtem tednu septembra. Do tedaj vam želimo prijetno branje, gostoto senco, hladno pijačo in sončne dneve. Sonce menda krepi odpornost, dober imunski sistem pa je ključen pri odvrčanju virusov.

Tanja Bricelj,
glavna in odgovorna urednica

Foto: Živa Torj

Občina Trzin

Spletna stran: www.trzin.si
e-pošta: info@trzin.si

Telefonske številke:

01/ 564 45 43
01/ 564 45 44
01/ 564 45 50
Faks: 01/ 564 17 72

Uradne ure:

Ponedeljek: 8.00–14.00
Sreda: 8.00–13.00 in 14.00–18.00
Petek: 8.00–13.00

Informacije o prireditvah in dogodkih v občini Trzin so na voljo tudi v občinskem informativnem središču na Ljubljanski cesti 12/f oz. na telefonski številki 01/ 564 47 30.

Skupna občinska uprava občin Trzin, Komenda, Lukovica, Mengeš, Moravče, Vodice

Medobčinski inšpektorat in redarstvo

Mengeška cesta 9, 1236 Trzin
e-pošta: inspektorat@trzin.si

Telefonska številka:

01/564 47 20
Faks: 01/564 47 21

Uradne ure:

Ponedeljek: 9.00–11.00
Sreda: 9.00–11.00

Občinski svetniki na seji z zaščitnimi maskami in varnostno razdaljo

Dvanajsta redna seja občinskega sveta, ki je potekala 20. maja, je bila prva seja po uvedbi protikoronskih ukrepov. Zaradi zagotavljanja ustrezne varnostne razdalje je seja potekala v Dvorani Kulturnega doma, občinski svetniki pa so upoštevali vse zaščitne ukrepe. To je bila obenem prva seja po razglasitvi epidemije, saj poslovnik ne dopušča dopisnih sej in drugih oblik sprejemanja odločitev. Z novim statutom oziroma poslovnikom, ki je v sprejemanju ravno v dneh okoli izida junijske številke Odseva, bodo, kot kaže, omogočene tudi druge oblike.

Občinski svet je obravnaval dvanajst točk. Za začetek so svetniki določili, pod kakšnimi pogoji se lahko dodatno zniža cena vrtca v primeru počitniške odsotnosti ali odsotnosti otroka zaradi bolezni. Nato so se seznanili z letnima poročiloma o delovanju Zdravstvenega doma Domžale in Programa Svita za lansko leto. Sledilo je poročilo direktorice Doma počitka Mengeš Lidije Krivec Fugger, ki je občinske svetnike seznanila z Letnim poročilom o izvajanju socialno varstvene storitve pomoč na domu in z Letnim poročilom Centra aktivnosti Trzin (CAT) za leto 2019. Krivec Fuggerjeva je povedala, da je bilo v Trzinu lani 14 uporabnikov pomoči na domu, da pa so imeli težave pridobiti usposobljen kader za izvajanje pomoči. Pri dejavnostih Centra aktivnosti Trzin je omenila, da se izvajalci, največkrat študenti, zaradi nizkega plačila za izvajanje niso množično odločali, da pa so v lanskem letu imeli izgubo, zato so morali v letu 2020 povišati članarino.

Svetnik Anton Peršak (LTRT) je pohvalil delo centra in doma ter poudaril dobro sodelovanje z občino, čemur se je pridružil tudi župan Peter Ložar in povedal, da sta bila v času koronakrize z direktorico dnevno v kontaktu. Krivec Fuggerjeva je povedala: »Čutila sem, da vedno lahko dobim pomoč pri Občini Trzin in Civilni zaščiti. Stvari so se dnevno spreminjale, vedno pa smo našli rešitev. Zahvaljujem se za vso podporo, ker smo jo res potrebovali.«

Občinski svet se je nato seznanil s Strategijo prostorskega načrta, ki jo je predstavila Judita Thaler, predstavnica podjetja Urbi in med drugim povedala, da lokacija pokopališča ostaja nerešena, obvoznica pa se je prelevila v dogovor treh občin (ob Trzinu še Domžal in Mengeš) in se bo vodila z regionalnim prostorskim načrtom. Po razpravi, v kateri je Alenka Marjetič Žnider (OAOT) želela pojasniti o povezovalni cesti in regionalnem prostorskem načrtu, so svetniki z 11 glasovi »za« in dvema vzdržanima sprejeli spremembe in dopolnitve strategije prostorskega razvoja in občinskega prostorskega načrta Občine Trzin.

Med pobudami članov občinskega sveta je Dunja Špendal (LTRT) dala pobudo, da se finančno ovrednoti delo upravljanja Facebookove strani @trzinski Odsev, čemur se je s pohvalo in podporo pridružilo več svetnikov. Klavdija Tretjak in Nuša Repše (obe LTRT) sta se zahvalili Civilni zaščiti Trzin in vsem, ki so v času koronakrize pripomogli, »da smo danes tukaj, kjer smo«. Anton Peršak (LTRT) je pozval k ponovnem razmisleku o ureditvi pokopališča in ob tem, da si želimo sodobne ureditve slednjega, dal pobudo za ureditev le žarnega zidu, ki bi zavzel manj prostora. Alenka Marjetič Žnider (OAOT) je postavila vprašanje o dogajanju v Prodniku in dala pobudo, da se na naslednji seji predstavi problematika. Marko Kajfež (LZT) je opozoril na problem nutrij.

Svetnice in svetniki so se nato seznanili z ukrepi akcijskega načrta lokalnih energijskih konceptov za minulo leto, letnim poročilom Medobčinskega inšpektorata in redarstva, poročilom o uresničevanju programske zasnove glasila Odsev v letu 2019, po skrajšanem postopku so sprejeli Zaključni račun Proračuna Občine Trzin za leto 2019, potrdili predloge za podelitev občinskih priznanj in nagrad pristojne komisije ter za konec obravnavali še Predlog Statuta Občine Trzin in Poslovnika Občinskega sveta občine Trzin. **(tb, foto: Tanja Bricelj)**

OBČINA TRZIN

in

DRUŠTVO UPOKOJENCEV ŽERJAVČKI TRZIN

vabita na

OBČINSKO PROSLAVO ob

DNEVU DRŽAVNOSTI

y sredo, 24. junija 2020, ob 19. uri na

ploščadi pred Centrom Ivana Hribarja.

Polaganje venca k spominski plošči bitke v Trzinu pri mostu čez Pšato bo ob 18. uri. Dogajanje bo spremljala Godba na pihala Bežigrad, ki bo nastopila tudi na proslavi, na kateri bo slavnostni govornik Ladislav Lipič, predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo.

Vabljeni!

DU Žerjavčki Trzin
predsednik
Zoran Rink

Občina Trzin
župan
Peter Ložar

Civilna zaščita Občine Trzin

Povzetek delovanja v času koronske epidemije

12. marca 2020 ob 18. uri je bila razglašena epidemija covid-19, naslednji dan je poveljnik Civilne zaščite RS izdal sklep o aktiviranju državnega načrta za zaščito in reševanje v primeru nalezljivih bolezni. V občini Trzin ta dan ni bilo potrjenega primera okužbe z novim koronavirusom, pozneje pa v celotnem obdobju izrednih razmer le eden. Smrtnih žrtev ni bilo. Župan in podžupan ter predstavnika Občinskega štaba Civilne zaščite Občine Trzin (OŠCZ OT) so imeli isti dan interventni sestanek in so začeli prve dejavnosti ter naročili nekaj zaščitne opreme, ki je bila takrat še dobavljiva.

Takole so pomagali pri izdelavi mask iz papirnatih prtičev konec marca mladi iz PD Onger Trzin. (Foto: Arhiv CZ Trzin)

Poveljnik občinskega štaba je razdelil naloge, kot so nakup dodatne zaščitne opreme za vse sodelujoče v morebitnem odzivu, odrejeno ažurno obveščanje javnosti, organiziranje potrebne pomoči v sodelovanju z nevladnimi organizacijami in prostovoljci za oskrbo z živili, zdravi in drugimi nujnimi življenjskimi potrebščinami za vse občane, ki so bili takrat v izolaciji ali karanteni, imajo kronična obolenja ter nimajo nikogar, ki bi jim lahko pomagal. V ta namen smo na občini vzpostavili dežurno telefonsko številko in s pomočjo štaba civilne zaščite sistem prostovoljcev, ki so bili na voljo za oskrbo in pomoč starejšim ter drugim posameznikom iz ranljivih skupin. Vsak dan smo komunicirali z ljubljansko izpostavo Uprave za zaščito in reševanje ter usklajeno sodelovali z drugimi institucijami. Dejavnosti smo bili tudi pri zapiranju in postopnem odpiranju javnih otroških in športnih parkov in igrišč. Po potrebi smo uporabnike opozarjali na spoštovanje sprejetih ukrepov in nismo zaznali večjih kršitev.

Že teden pred razglasitvijo epidemije so pristojni zaradi varovanja zdravja stanovalcev odredili zaprtje Doma počitka Mengeš, Enota Trzin, tudi župan je odredil odpoved vseh javnih prireditev in zbiranj z namenom preprečevanja širjenja novega koronavirusa. Občinski štab in občinska uprava sta sproti obveščala javnost o preventivnih, omejitvenih in drugih ukrepih za zavezitev širjenja virusa SARS-CoV-2. Pripravili in objavili smo osem sporočil za javnost.

Prvo obvestilo smo pripravili 17. marca, ko je bila aktivirana dežurna telefonska številka, in ga razdelili po gospodinjstvih. Nato smo javnost redno obveščali na občinski spletni strani (v marcu dvakrat na teden, nato pa enkrat na teden), po gospodinjstvih smo delili obvestila občanom. V sodelovanju z urednico občinskega glasila Odsev, ki je za namen ažurnega obveščanja krajanov vzpostavila Facebookovo stran @trzinski Odsev, smo jih obveščali tudi prek družbenih omrežij.

Čeprav Občina Trzin nima izdelanega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh (aktiviran je bil državni načrt, obstaja tudi regijski – oba sta le deloma ustrezna za COVID 19), je bil odziv na stanje ustrezen, odzivanje pa je potekalo po protokolih in smiselno, kot je predvideno v državnem in regijskem načrtu. Na dogodek so se odzvali vsi člani občinskega štaba, sodelovali pa so glede na razpoložljivost. Delovanje je vodil in usklajeval poveljnik občinskega štaba. Kot dobra praksa se je izkazala

izdelava mask v lastni režiji s pomočjo prostovoljcev, ki so se zelo dobro odzvali. Posredovali smo tudi pri razdeljevanju zaščitnih mask iz papirnatih prtičkov, ki smo jih naredili več kot pet tisoč, kar je bilo v času splošnega pomanjkanja mask zelo dobrodošlo.

Zdaj ko se lahko z razdalje in kritično ozrejo nazaj, ugotavljamo, da bi bilo treba pri pripravah prej začeti postopke nabave zaščitne opreme, saj ob uradni razglasitvi epidemije ta ni bila dobavljiva oziroma je bila na voljo v omejenih količinah. Prezemali smo jih na sedežu izpostave Uprave RS za zaščito in reševanje v Ljubljani ter v Državnem logističnem centru Roje. Opremo, ki so jo dobavili prek občine za potrebe občinskega štaba Civilne zaščite Trzin, smo prevzemali neposredno pri proizvajalcih oziroma dobaviteljih, večinoma v Obrtno-industrijski coni Trzin. Razdelitev je potekala neposredno prek štaba civilne zaščite do upravičencev.

OŠCZ OT se je v začetku junija sešel na seji, na kateri je na kratko analiziral potek dogajanja in odzive v času koronske krize. Ocenili smo, da je bil odziv ob začetku epidemije ustrezen in pravočasen, sicer pa je že konec maja občinski štab CZ Trzin deloval v okrnjeni zasedbi. Zmanjšane so bile tudi potrebe po oskrbi občanov ter po zagotavljanju osebne zaščitne opreme. Verjamemo, da smo zdaj boljše pripravljene na morebiten odziv v prihodnje. Naj izkoristimo to priložnost, da se zahvalimo vsem, ki so bili v minulih mesecih neposredno in posredno vpeti v delo občinskega štaba Civilne zaščite Občine Trzin in so kakor koli pomagali. Veseli bomo vaših predlogov in izboljšav, lahko pa se nam pridružite v štabu kot tudi v okviru drugih sil za zaščito in reševanje na občinski ravni. Naš novi e-naslov je civilna.zascita@trzin.si.

Maja Keber Furlan, skrbnica načrtov ZIR Občine Trzin, in Miha Pavšek, poveljnik OŠCZ OT

Sodelujoči v silah za zaščito, reševanje in pomoč v poročevalnem obdobju:

2020	SKUPAJ SODELUJOČIH	OŠCZ	PGD	OBČINSKA UPRAVA	PROSTOVOLJCI
MAREC	111	38	6	33	13
APRIL	109	44	13	27	25
MAJ	40	18	/	19	3

Kot pomanjkljivost bi ocenili neusklajenost delovanja pristojnih institucij na državni ravni oziroma resornih ministrstev, predlagali bi enoten sistem nabave in dobave na ravni državnega štaba Republike Slovenije in regijskih izpostav, razmisliti je treba tudi o večjih pristojnostih omenjenih služb. V prihodnje bi si želeli, da bi bil protokol za evidentiranje potreb in razdeljevanje osebne varovalne opreme natančneje določen, k čemur bi pripomogel na primer enoten (spletni) portal, vsaj na regijski ravni, kjer bi se vse beležilo. Tako bi lahko preprečili komunikacijske prepreke med deležniki in podvajanje informacij. Nekaj konkretnih predlogov smo že med samo koronsko krizo podali pristojni izpostavi Uprave RS za zaščito in reševanje za območje Ljubljane.

Prodnik in pristojnosti Občine Trzin

Zgodba o Prodniku ima dolgo brado in se vrti okoli več tematik. Že pred leti je bilo v predvolilnem času v ospredju vprašanje cen komunalnih storitev, v zadnjem času pa odmevajo domnevne nepravilnosti pri zaposlovanju agencijskih delavcev in neobičajen boj med starim in novoustanovljenim sindikatom, ki se zavzema za redno zaposlitev 28 agencijskih delavcev, znižanje cen komunalnih storitev in zamenjavo vodstva. Po daljšem molku sta se z odprtim pismom oglasila tudi svet delavcev Prodника in stari, oziroma kot so zapisali, reprezentativni Prodnikov sindikat. V pismu razkrivata domnevna politična in interesna ozadja vodij novega sindikata, dvomita o plemenitem zavzemanju za delavske pravice in na laž postavljata mit o najdražji komunali.

Ker je ena od soustanoviteljic Javnega komunalnega podjetja Prodnik tudi Občina Trzin, smo o njeni vlogi povprašali župana občine Trzin, Petra Ložarja, ki je poudaril, da je »pomembno ločevati med upravljaljskimi in ustanovitelskimi pravicami«. JKP Prodnik je namreč v lasti petih občin, ki so tudi njegove ustanoviteljice. Občina Trzin ima 5,84-odstotni delež, Občina Domžale 56,16-odstotni, Občina Mengeš 14-odstotni in Občini Lukovica in Moravče vsaka po 12-odstotni delež. Najvišji organ je skupščina, katere člani so župani občin ustanoviteljic. »Skupščina lahko le imenuje in razrešuje nadzorni svet ter imenuje in razrešuje direktorja družbe, ne sme pa posegati v delo nadzornega sveta in ne v delo vodstva. Ko govorimo o delovnih razmerjih, o ustreznosti odloča delovna inšpekcija. Župani smo pozvali pristojne inštitucije, naj prednostno odločajo o problematiki. Začasna odredba inšpektorata za delo je že bila sprejeta, drugi sodni postopki pa še tečejo. Na drugi strani je

prav tako podana kazenska ovadba zaradi kratenja sindikalnih pravic proti direktorju, kar je znova pristojnost sodišča in ne skupščine. Skupščina je sicer bila aprila, ko je potekel štiriletni mandat prejšnjemu nadzornemu svetu. Na skupščini je bila potrjena nova sestava nadzornega sveta. V naslednjem mandatu naj bi ga sestavljali direktorji občin Domžale, Trzin in Moravče, vendar novega nadzornega sveta ni bilo mogoče oblikovati, ker je župan Občine Moravče vložil izpodbijno tožbo zoper sklepe skupščine, čeprav je njihov kandidat, direktor občine, sodeloval na njej in bil potrjen za člana nadzornega sveta.»

Na straneh @trzinski Odsev smo že poročali o tem, da morajo v Prodniku znova zaposliti odpuščena delavca, sindikalista novega sindikata VIR Prodnik, prav tako smo objavili celotno odprto pismo starega sindikata in sveta delavcev. Na tem mestu povzemamo le njihove navedbe o višini cen komunalnih storitev. (tb, foto: Tanja Bricelj)

STORITEV	Povprečna cena v Sloveniji	Cena JKP PRODNIK	Najvišja cena v Sloveniji	Najvišja cena vs. cena JKP Prodnik
oskrba s pitno vodo	0,7336 eur/m ³	0,6702 eur/m ³	1,4948 eur/m ³	+2,23-krat več kot Prodnik
odvod odpadne vode	0,3141 eur/m ³	0,2727 eur/m ³	0,7095 eur/m ³	+2,6-krat več kot Prodnik
zbiranje komunalnih odpadkov	0,1690 eur/kg	0,1699 eur/kg	0,3688 eur/kg	+2,17-krat več kot Prodnik
zbiranje bioloških odpadkov	0,1708 eur/kg	0,1560 eur/kg	0,4521 eur/kg	+2,89-krat več kot Prodnik
obdelava komunalnih odpadkov	0,1095 eur/kg	0,1307 eur/kg	0,1673 eur/kg	+1,28-krat več kot Prodnik
odlaganje preostanka komunalnih odpadkov	0,1908 eur/kg	0,2073 eur/kg	0,9461 eur/kg	+4,56-krat več kot Prodnik

Povzeto po odprtem pismu Sindikata JKP Prodnik in Sveta delavcev podjetja Prodnik, v katerem se sklicujejo na podatke Zbornice komunalnega gospodarstva Slovenije.

Nove stopnice pred Kulturnim domom

Omejitve gibanja med epidemijo na srečo niso prinašale samo slabega. To je bil hkrati tudi idealen čas za gradbena dela pred Kulturnim domom, saj dom v tistem času ni bil obiskan. Kot nam je povedal Matjaž Erčulj, višji svetovalec župana za družbene dejavnosti, so dela za ureditev vhoda, torej zunanjega podesta, klančine in stopnic, zajemala celovito rekonstrukcijo: odstranjevanje betona, dobetoniranje stopnic, polaganje kamna in obdelavo kanalizacijskega jaška, ki ima po novem kamnit pokrov. Poleg omenjenega so vhod pomaknili bolj v notranjost, postavili novo steno in premaknili vrata. Opravljena dela so stala 3.580 evrov brez DDV.

(tb, Foto: Tanja Bricelj)

Kolesarji še dolgo malo gor in malo dol

Nova 14-kilometrsko kolesarska povezava med Kamnikom in Ljubljano, za katero so občine sredstva pridobile iz evropske finančne perspektive za regionalni razvoj do leta 2022, je razočaranje tako za kolesarje kot za občine. Država je namreč z razdelitvijo evropskih sredstev precej zamujala, občine pa so, da bi ulovile časovne roke, sprejemale rešitve, ki so daleč od idealne podobe sodobnih kolesarskih stez. Še več: Direkcija za vode namreč nasprotuje domnevnemu poseganju v vodno telo pri prečkanju Save med Črnučami in Tomačevim, zato je prvotni projekt za tretjino krajši.

Namesto najprej predvidenega asfaltiranja makadama ob Štajerski cesti, ki bi vodil mimo hipodroma in proti Vojkovi, se kolesarska steza zdaj usmerja kar po Dunajski skozi Črnuče, čeprav naj bi bila predvidena dovoza na most precej oddaljena od brežine, pot za pešce in kolesarje pa na mostu že obstaja. Končni izkupiček bo tako namesto prvotnih 11,4 le pet kilometrov kolesarske poti, namesto enega kilometra kolesarskih stez bo teh 3,28 kilometra in kolesarskega pasu na vozišču bo po spremembi projekta namesto 4,9 le še 2,14 kilometra. (Vir: Dnevnik)

Župan Peter Ložar pravi, da je glavna težava pri razdeljevanju sredstev. »Drugje po Evropi se v prvem letu dogovorijo, kako bodo razdelili denar, v drugem letu sredstva razdelijo, nato pa pet let delajo. Pri nas pa se tri leta dogovarjamo, tri leta razdeljujemo sredstva, nato pa skušamo v zadnjem letu nadoknaditi vse za nazaj.« Kljub temu optimistično dodaja, da bodo s kolesarskim projektom kandidirali tudi ob naslednji evropski perspektivi, ki bo prav tako namenjena projektom trajnostne mobilnosti. »Vseeno upam, da bomo imeli v Trzinu dve zelo spodobno urejeni kolesarski povezavi: ena bo namenjena predvsem lokalnemu prometu družin, otrok, mamc z vozički in sprehajalcev, druga pa bo namenjena hitremu kolesarskemu tranzitu.«

Na Občini Trzin sicer izvajajo enajst evropskih projektov, pri čemer je Ložar poudaril, da zaposleni pri projektih delajo dobesedno prostovoljno, saj občinski uradniki tovrstnega dela nimajo v opisu del in nalog. Podžupanja Nuša Repše kot koordinatorka sodeluje pri evropskih projektih, medtem ko podžupan Rado Gladek dejavno sodeluje pri trenutno največjem projektu v Trzinu, gradnji Doma zaščite in reševanja. O kolesarskih stezah in drugih projektih smo povprašali podžupanja.

Foto: Peter Hudnik

Kdaj bodo vidni prvi posegi v obstoječo trzinsko kolesarsko infrastrukturo?

Želim si, da bi lahko rekla, da že jutri, realno pa bo do uresničitve prišlo prihodnje leto. Letos jeseni naj bi za načrtano traso pridobili vsa potrebna dovoljenja in soglasja. Izdelave se bomo lotili takoj, ko bo dokumentacija v naših rokah.

Kaj se bo delalo najprej?

Projektni osnutek je v končnem usklajevanju pri pristojnih organih in je v sklepnih fazi. Kolesarska trasa bo večinoma potekala po obstoječi trasi. Želimo si, da bi večina kolesarske trase potekala enonivojsko, kar pomeni brez dvigov in spustov, in da bo s tekočim potekom tudi kar najvarnejša za uporabnika ter da bo čim manj srečevanja z motornimi vozili. Povezava med cono in Mlakami bo potekala po obstoječi trasi in bo asfaltirana in urejena kot kolesarska steza.

Kako namerava Trzin v prihodnje urejati vprašanje kolesarskih poti, ki so čedalje bolj obremenjene tudi zaradi električnih skirojev? Ti namreč vse pogostje vozijo kar po cesti.

Ministrstvo za infrastrukturo je že oblikovalo usmeritev, da bi čim več kolesarskih povezav uredili kot hitre koridorje, da bi postale kolesarske steze široke najmanj 2,5 metra in bi bile posledično primernejše za nova električna kolesa. V prihodnosti torej še vedno

želimo uresničiti prvotni načrt za tako povezavo južno od železniške proge. Na občini so sprejeti tudi ukrepi črpanja evropskih sredstev za obdobje 2020–2027, kjer dajemo res velik poudarek trajnostni mobilnosti, zato smo bili te pobude ministrstva zelo veseli.

Kako je na projekte LAS-a in njihovo izvedbo vplivalo dogajanje zadnjih mesecev?

Koronakriza je pustila posledice tudi pri LAS-ovih projektih. Odločb pristojnih organov žal še vedno nismo prejeli. Močno upam, da jih bomo prejeli še pred poletjem in da bomo lahko začeli uresničevati projekte.

Pred kulturnim domom so bile nedavno obnovljene stopnice. Kdaj bo glede prenove Kulturnega doma (vhod, oder ...) vidnega kaj več?

Nove stopnice v kulturni dom (šlo je za 3.500 evrov) so naložba občine in niso del LAS-ovega projekta. Za preostanek prenove, ki je del projekta Kulturno srce Trzina, pa moramo spet počakati na odločbo pristojnih organov. Mi smo v nizkem štartu, a se projekta ne moremo lotiti brez papirjev v roki. Začetek del, kot smo ga navedli v časovnici v razpisni dokumentaciji, bo zdaj zdaj tu, saj je za preurejanje kulturnega doma ustrezen čas le med poletnimi počitnicami, ko je dvorana prazna. Držimo pesti, da potrebne odločbe dobimo pred poletjem. Zelo podobno velja tudi pri ureditvi muzeja na prostem, kjer prav tako še čakamo na odločbo LAS-a.

Boža Smagur, še vedno angažirana 92-letna varovanka trzinskega Doma počitka **Za manjše, v lokalno skupnost vključene domove**

»Trzinski dom živi polno življenje. Čeprav nisem iz teh krajev, se tu počutim kot doma in kot del tega kraja. ... Bogato dogajanje v domu ti daje občutek, da kljub letom še zmoreš in da nisi odpisan.« Tako je zapisala 92-letna upokojena novinarka Boža Smagur v enem izmed svojih člankov, ki jih je lani objavila v Delu in Mladini. Varovanka trzinske enote Doma počitka Mengeš se v njih zavzema za manjše, v lokalno skupnost vpete domove in kot primer dobre prakse omenja prav trzinski dom starejših.

V tukajšnjem domu biva četrto leto, zadnji dve leti pa sta bili, kot pravi, dve najplodovitejši leti njenega življenja, in to po tistem, ko je že umirala in so jo po netipični pljučnici komaj rešili. V tem obdobju je objavila več prispevkov o problematiki urejenosti domov za starostnike in dobrih praksah iz Finske. »Ključen je občutek, da ima varovanec nekoga svojega blizu, da lahko svojci pridejo na obisk vsak dan, saj če so oddaljeni dvajset kilometrov ali več, to ni mogoče. Zelo pomemben je tudi občutek, da človek ostaja v domačem kraju, in zato zelo cenim zamisel, ki jo je Trzin izpeljal z gradnjo manjšega doma starejših. Taka praksa se ob gradnji novih domov premalo poudarja. Menim, da so prav občine tiste, ki bi morale graditi domove za starejše, se povezovati med seboj tako upravno kakor kadrovsko, podobno kot sodelujeta matični mengeški dom, čeprav precej večji, in trzinski.« Boža Smagur pri tem ne pozabi omeniti, da je januarja letos trzinska enota Doma počitka Mengeš praznovala deseto obletnico.

»Rada bi povedala, da je skrb za človeka mogoča in nujna ne glede na politični sistem, skrb za vse pomoči potrebne skupine od rojstva do smrti,« doda in poudari, da je ključna težava slovenskega sistema skrbi za starejše v tem, da se denar ne porablja dovolj smotno. »Denar je, le da ga ne znamo racionalno porabljati. Nobena bolnišnica ne želi biti rangirana kot manj pomembna, na nižji ravni,« meni Smagurjeva in opisuje izkušnjo iz Finske, kjer je zdravstvena oskrba starejših urejena po stopenjskem sistemu in kjer oskrbni dan na prvi stopnji (tam za oskrbovance skrbi zdravnik splošne prakse) stane manj kot na vsaki naslednji. Iz Finske opisuje tudi primer, ko je bila direktorica doma starejših obenem vodja občinske socialnovarstvene službe in je zato imela dober vpogled v življenje starejših v kraju.

Boža Smagur, trmasta knapovska hči

Boža Smagur se je rodila v rudarski družini v Trbovljah. Pravi, da ji je bilo nekaj upornišтва položenega že v zibko. Življenjske poti so jo vodile do Dunaja, kjer je že pri štirinajstih varovala otroke, v Beograd na študij novinarstva in na polletno šolanje na Finsko. V življenju se ni ustrašila ničesar: pomivala je posodo, obirala jagode v Essexu, iz Slovenije do Norveške potovala na avtoštop, sodelovala na delovnih akcijah, pozneje pa delala tudi v izvršnem svetu in za Ljudsko pravico opravila pogovor z Josipom Brozom Titom. »Moja izkušnja iz Velike Britanije, kjer so me vzeli pod svoje okrilje pri British Councilu in me obravnavali, kot da sem njihova podiplomska študentka, mi je dala zaupanje vase, saj so me tam sprejeli kot osebnost in me imeli za sebi enako.« V Londonu je devet mesecev delala v domu ostarelih, zato ni nenavadno, da je pozneje, ko je kot novinarka pisala za Našo ženo, med drugim posegala tudi na področje skrbi za starejše in že leta 1970 objavila prispevek »Starejše puščamo preveč same«. O vlogi novinarstva in nedavni razvpiti odločitvi senata vrhovnega sodišča pripomni: »Grozno. Tu gre za politike, ki sploh ne bi smeli biti politiki. Ta negativni odnos do novinarstva je posledica njihove lastne nesposobnosti in političnega gledanja, ki ga imajo.«

Zadnji meseci za Božo Smagur niso bili preprosti. »Korona me je precej prizadela, doletele so me vse mogoče bolezni in v tem času sem precej oslabela tako telesno kakor tudi mentalno. Nisem mogla pisati, celo brati nisem mogla. Kakor da bi nad mano viselo neko breme, ki me je omejevalo pri tem. Pa sem po naravi zelo pozitivna! Omejitve so trajale

Boža Smagur, upokojena novinarka, se zavzema za manjše, v lokalno skupnost vključene domove in trzinski dom navaja kot primer dobre prakse. Na fotografiji med sajenjem cvetja v lani urejenem parku ob domu. (Foto: osebni arhiv)

predolgo in šele zdaj počasi začenjam čutiti, da se bo breme razpršilo. A spet: majhni domovi so se tudi v tem času uspeli bolje ohraniti, medtem ko so veliki kolosi imeli mnogo večje težave.«

V svoji knjigi Spominjanja, ki je v nakladi 90 izvodov izšla ob njeni 90-letnici, Boža Smagur omenja »pogovor z življenjem«. Ste se že vse pogovorili z življenjem, smo jo vprašali, saj se zdi, da Boža Smagur lahko še veliko pove! »Dobro vprašanje. Pripravljena sem na odhod, a če se bo še kaj porodilo, bom povedala in zapisala. Ne bom pa obžalovala, če se ne bo,« pravi Boža Smagur, a za vsak primer se je – kdo bi si mislil – jeseni vpisala na tečaj računalništva. Spomnimo: pri dvaindevetdesetih! Tečaj računalništva pa sploh ni edini tečaj, ki se ga udeležuje v okviru Centra aktivnosti Trzin. »Že od svojega prihoda v dom sodelujem na tečaju geografije in umetnostne zgodovine. Januarja sem pripravila predavanje o Norveški in Finski. Gradivo so mi pomagali na računalniku pripraviti v domu, jaz pa sem dodala še svoj fotoalbum.«

Za konec smo ji po sledeh zapisov iz njene knjige Spominjanja postavili še nekaj kratkih vprašanj. Kava, vino, džin ali konjak? »In kava in vino in džin.« Savna ali morje? »Najprej v savno, potem na morje.« Kaj bi raje, brali knjigo ali poslušali glasbo z vinilke? »Oboje. Glasbo imam zelo rada, še posebno dalmatinsko, a najraje imam klasiko. Ko smo imeli koncerte pod balkoni, sem najbolj uživala, ko so prišli pet Alenka Gotar in Anže Šuštar ter pozneje Taja Jamnik, mlada varovanka Gotarjeve.« In kaj pogreša v domu počitka v Trzinu? »Trenutno samo sprehode ob Pšati, saj smo za zdaj pri izhodih še vedno omejeni le na zelenico pri domu. No, pa frizure še nimam,« vedro pove Boža Smagur.

Tanja Bricelj

Življenje v Domu počitka po koncu pandemije

Obiske po uradni razglasitvi konca pandemije so v Domu počitka v Trzinu seveda težko pričakovali tako stanovalci kot njihovi najbližji. »Ker trzinski Dom spada med manjše domove, nam je uspelo v precej kratkem času zagotoviti, da so vsi stanovalci dobili vsaj en obisk, so pa ti potekali po posebnem protokolu in le po vneprejšnji napovedi,« sta v pogovoru omenili direktorica Doma počitka Mengeš Lidija Krivec Fugger in socialna delavka v trzinski enoti doma Katarina Pezdirc. O tem smo nekaj malega že pisali. Zahtevana je bila torej vsa potrebna zaščita, da bi še naprej dosledno skrbeli za zdravje svojih varovancev. Veselje ob vnovičnem snidenju je skalilo le to, da telesni stiki še niso dovoljeni. »Določene težave seveda povzročajo tudi maske, saj osebe z demenco zamaskirane osebe ne prepoznajo, mnogi pa zelo slabo slišijo in govoru svojca zaradi maske težko sledijo,« sta dodali sogovornici. Nedvomno pa je tudi takšna oblika druženja, četudi omejena, stanovalcem lepšala dni.

Vse te primanjkljaje pa jim je uspelo nadomestiti z objemi in poljubi na daljavo. Ob nadaljnjem sproščanju ukrepov načrtujejo tudi izhode stanovalcev (ti so za zdaj omejeni zgolj na obisk vrta oziroma zelenice ob Domu), saj ti že težko pričakujejo daljše sprehode ob Pšati, obisk frizerja in pedikerja ter seveda pristno druženje z domačimi, kar jim je v času osamitve najbolj primanjkovalo.

Kljub težkemu obdobju, ki so ga preživeli, pa stanovalci doma še danes govorijo o koncertih pod balkoni, ki so jim lepšali dni. Zadnji je bil izveden 31. maja, med poslušalce pa je vnesel veselje, pozitivno energijo in nov zagon. »In četudi smo prvi val okužb premagali, bomo tovrstne koncerte prav zaradi izjemno pozitivnega učinka izvajali še naprej. Z veseljem pa bomo začeli spet uporabljati tudi naš vrt, kjer so prav zdaj zacvetele lepe vrtnice, in si privoščili kakšen sladoleadni piknik.«

Konec prvega vala pa se je žal prekril tudi s koncem dejavnosti za to sezono. Te se bodo nadaljevala v oktobru, če vmes le ne bo posegla višja sila. Četudi so v domu precej uspešno zasnovali spletne dejavnosti, virtualne tečaje in različne športne dejavnosti, srčno upajo, da bodo jesen lahko začeli klasične oblike vadb, tečajev, delavnic in drugih oblik druženja in izobraževanja. Če to zaradi spremenjenih razmer pač ne bo mogoče, računajo, da se bodo z županom lahko dogovorili za drugačne oblike delovanja. So pa udeleženci omenjenih dejavnosti, predvsem gospe, ki obiskujejo vadbo joge in pilatesa, zadnje pomladne dni izkoristili za druženje ob kavi, prijeten in sproščen klepet ter nasmejano fotografiranje.

Ob koncu sta sogovornici še enkrat poudarili: »Iskreno bi se radi zahvalili vsem, ki ste kakor koli pripomogli k ohranjanju zdravja in varnosti v našem domu. Hvala županu, hvala civilni zaščiti, številnim prostovoljcem, vsem nastopajočim, hvala pa tudi svojcem in osebju doma za odlično sodelovanje in delo.«

Barbara Kopač

Lepota se skriva v notranjosti

Tulipanovec je drevo, ki izvira iz Severne Amerike in zraste tudi do 30 metrov visoko. Če bi ga opazovali od daleč, bi najbrž le zamahnili z roko in rekli, da ni nič posebnega, a kot je pogosto tudi med ljudmi, se prava lepota tega drevesa skriva v notranjosti krošnje. Ime naj bi tulipanovec dobil po svojih okoli pet centimetrov velikih skledastih rumenkastih cvetovih, ki spominjajo na cvetove tulipanov. Lastnica Blanka Jankovič svojega navdušenja nad to zanimivo medonosno rastlino ne skriva. Zanimivost: drevo v mladosti raste počasi, pozneje pa se njegova rast pospeši. Les tulipanovca uporabljajo v rezbarstvu, za furnir, glasbila, vžigalice in svinčnike, pa tudi za krste in notranje obloge v bivalnih prostorih.

(tb, foto: Zinka Kosmač)

Po težko pričakovanem aprilu zdaj čakamo na jesen

Datum uvedbe novih dizelskih vlakov na kamniški progi se znova odmika. Po prvih obetavnih informacijah z začetka leta, ko naj bi jih dobili aprila, se je uvajanje novih vlakov zaradi epidemije zamaknilo v jesen. »Če le ne bo prišlo do novih nepredvidenih dogodkov,« so nam za Odsev sporočili iz Slovenskih železnic.

Slovenske železnice smo vprašali tudi, kdaj se bo začela graditev drugega tira kamniške proge, ki naj bi jo kot prioriteto določil minister Vrtovec, vendar nam pristojni niso mogli postreči z odgovorom, saj gre za pristojnost Ministrstva za infrastrukturo oziroma DRI-ja.

Spomnimo še to, da naj bi za upokojece, starejše od 65 let, študente invalide ter registrirane športnike študente in dijake od 1. julija letos začela veljati brezplačna vožnja z vlaki in avtobusi v medkrajevnem prometu, vendar pri Slovenskih železnicah pojasnjujejo, da nimajo konkretnih navodil ministrstva, ki je uveljavilo spremembe zakona o prevozih v cestnem prometu in z njimi brezplačne vožnje.

Upokojece oziroma starejše od 65 let so namreč edina večja skupina, ki do zdaj ni imela večjih ugodnosti, zato jim bodo brezplačne vozovnice omogočale večjo mobilnost in lažje ohranjanje socialnih stikov in potovanj. (tb)

Vrsta vozovnice	Železniška postaja	
	Ž. p. Trzin ind. cona in Trzin Mlake	Ž. p. Trzin
Enosmerna vozovnica	1,30 €	1,90 €
Tedenska vozovnica	10,40 €	15,20 €
Mesečna vozovnica	36,40 €	53,20 €
Polletna vozovnica	182,00 €	266,00 €
Letna vozovnica	291,20 €	425,60 €

(Avtor tabele: Miha Pavšek)

Dve dobri novici

Že v začetku maja je ministrstvo za infrastrukturo sprejelo sklep, da se podaljša veljavnost vozovnic oziroma se zagotovi dobroimetje za čas, ko imetniki niso mogli uporabljati javnega prometa. Kot vemo, je bil ta ustavljen v času od 16. marca do 11. maja. Tako so veljavnost letnih vozovnic podaljšali za dva meseca, dobroimetje pa na kartico pripisali vsem, ki so kupili vozovnice za čas od 16. marca do 10. maja. Dobroimetje je mogoče koristiti od avgusta do konca julija prihodnje leto. Druga dobra novica je, da so Slovenske železnice znižale cene abonentskih kartic (količnik za izračun se je znižala z 32 na 28) in za 55 odstotkov pocenile prevoz koles, ki po novem znaša 1,5 evra.

Znova med knjižne police

Ko je Krajevna knjižnica Tineta Orla Trzin po prvomajskih praznikih znova odprla svoja vrata, je bilo treba na začetku odprtja knjižnice vse želene gradivo pred izposajo predhodno naročiti, česar je marsikdo viden še iz časov, ko COVID-19 svetu še ni bil poznan. Vendar je večini manjkal tisti pristni stik s knjigo, še preden so si jo izposodili na dom

Ob koncu maja, ko to poročamo, je med Trzinci zavelo navdušenje ob novici, da smejo bralci znova vstopiti v knjižnico ter si sami naravnost s knjižnih polic izbrati želene gradivo. Dobili smo občutek, da se življenje vendarle vrača v stare tirnice, čeprav ni čisto tako. Kljub malce razširjenemu dostopu do knjižnih polic še vedno obstajajo omejitve, ki jih ohranjamo zaradi skrbi za zdravje tako zaposlenih v knjižnici kakor tudi obiskovalcev.

Zadrževanje v knjižničnih prostorih je za zdaj še omejeno le na ogled, izposajo in vračilo gradiva, medtem ko so čitalnica, igralni kotiček in računalniški prostor v dneve, ko nastaja prispevek, še zaprti za javnost, saj želimo omejiti morebitni drugi val okužb, ki ga strahoma pričakujemo jeseni. Iz navedenih razlogov zato še vedno spodbujamo spletne rezervacije v sistemu Cobiss ali naročanje gradiva po telefonu, je pa v knjižnici dobrodošel vsak, ki običajno dobi navdih za branje šele ob ogledu platnic. Elektronski naslov trzin@dom.sik.si, ustvarjen za naročanje gradiva v času pandemije, zaradi sproščanja ukrepov ni več v uporabi.

Naj poudarim tudi, da sta dotikanje in prelistavanje knjig, ki si jih ne nameravamo izposoditi, za zdaj še odsvetovana, saj mora vsaka knjiga po vsakem stiku z bralcem v še obvezno osamitev, ki traja tri dni. V ta namen je v knjižnici postavljena tudi miza, kamor se to gradivo odlaga, da se ne meša z gradivom, ki ostaja na policah. A vendar je občutek, da smo lahko vnovič med policami, nadvse prijeten.

Besedilo in foto: Barbara Kopač

Anže Zupanc, prejemnik bronaste plakete Občine Trzin za izjemne igralske dosežke v KUD-u Franc Kotar Trzin

Na odru si »vzame pozornost« pod svojimi pogoji

Star je 26 let. Na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani dela kot mladi raziskovalec in pripravlja doktorat, sicer pa ljubiteljsko igra v igral-ski zasedbi Hlodi Kulturno-umetniškega društva Franc Kotar Trzin. Lani je za vlogo v predstavi Blaznost igre od septembra do decembra prejel vsa največja gledališka priznanja, kar jih lahko dobi ljubiteljski igralec: matička, nagrado za najboljšo moško vlogo na Čufarjevih dnevih in najdragocenejšo, Severjevo nagrado. Po vseh priznanjih je bronasta plaketa Občine Trzin logična zaokro-žitev lanskoletne gledališke sezone, ki Anžetu Zupancu poleg potrditev gledališke stroke daje tudi priznanje za izjemne dosežke, pomembne za lokalno skupnost.

Anže Zupanc, ljubiteljski igralec, prejemnik bronaste plakete Občine Trzin (Foto: Tanja Bricelj)

O pomenu nagrad je Anže Zupanc spregovoril že v januarskem velikem intervjuju za Odsev, ko je omenil, da si sicer vsak človek želi potrditve okolice, a da mu je (bila) vsa tista pozornost ob prejemu že tretje gledališke nagrade v dokaj kratkem času vseeno nekoliko odveč. Zdaj, pol leta kasneje in ob prejemu bronaste občinske plakete, Anže pravi, da o kakšnem »bremenu slave« in pozornosti vseeno ne bi mogel govoriti, saj ni postal prepoznaven, je pa tedaj prejel kar nekaj čestitk ljudi, ki mu osebno in v gledališkem smislu veliko pomenijo. »Pri gledališču je 'finta' ravno v tem, da si lahko pozornost, ko si na odru, vzameš pod svojimi pogoji, nato pa se vrneš v zavetje svojega sveta,« pojasnjuje Anže Zupanc.

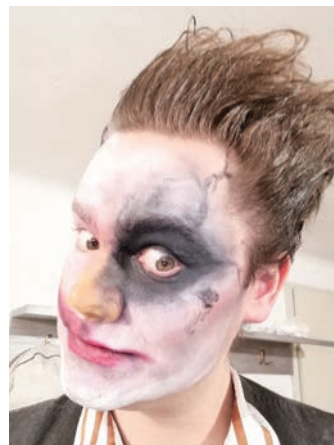
»Večina ljudi si najbrž želi pozornost in potrditev okolice, redki so tisti, ki si želijo izključno samotarskega življenja. Vsi drugi pa od družbe nekaj potrebujejo, če ne drugega, vsaj potrditev, da obstajajo in da so. Sestra, ki bo letos diplomirala iz biopsihologije, mi je povedala, da je to tudi razlog, zakaj se denimo brodolomcem lahko zmeša – ker nimajo potrditve, da sploh so,« pojasnjuje Zupanc in doda, da je ponosen na dosežke, ki so jih osvojili s Hlodi, in da je nagrad vesel.

Na klišejsko vprašanje o tem, kaj mu pomeni občinska nagrada in ali v Trzinu velja, da se mora človek najprej dokazati »na tujem«, da mu potem uspeh priznajo tudi doma, Anže Zupanc odgovarja skromno. »Vesel in počaščen sem, da se je komisija odločila dodeliti nagrado prav meni. Očitno sem moral narediti nekaj, zaradi česar sem dobil plaketo, čeprav bi si jo verjetno zaslužili tudi nekateri drugi. Kaj je komisijo prepričalo, da so izbrali mene, ne vem, saj ne poznam meril za podelitev nagrade in drugih kandidatov. Prav gotovo smo Hlodi s prejetimi nagradami povečali prepoznavnost in ugled našega kulturnega društva in tudi občine, ki ga podpira, a ne bi si upal trditi, da so bila zgolj to merila komisije. Trzin mi kot kraj veliko pomeni, saj sem tu preživel otroštvo in tudi zdaj tu preživim veliko časa. Ima čudovito prednost: tu potrebuješ le deset minut do gozda in deset minut do središča glavnega mesta.«

Igralska zasedba Hlodi ima letos leto odmora, a vseeno smo trzinski gledalci nestrpni, kdaj bomo lahko znova videli Anžeta na odskih deskah. »Igro in delo z novimi projekti ter ustvarjanje na splošno pogrešam in sem ga še kako pogrešal med karanteno. Predvidevam, da bomo s Hlodi nov projekt začeli pripravljati prihodnje leto, za letos pa ne morem trditi, da me boste videli na odru. Pred karanteno sem se pridružil kudovskemu hišnemu bendu Karsmreklasmrekla kot spremljevalni vokalist, vendar nas je povozil koronavirus, tako da nismo imeli niti ene vaje. Iz teh in drugih razlogov predvidoma ne bomo nastopili. Prav tako letos ne sodelujem v novem projektu, saj grem avgusta na službeno izmenjavo v tujino, če se seveda v teh čudnih časih ne zgodi kaj nepredvidljivega. Morda se kaj spremeni, vendar zdaj težko napovem, kako bom z energijo in časom.«

Med karanteno pa je imel Anže Zupanc, ki je sicer praviloma zelo zaposlen, vendarle preveč časa, zato se je lotil, kot pravi sam, »ne-še-zastaranih projektov«. Nadaljeval je pisanje dveh nedokončanih dram in eno

privedel skoraj do konca. »Manjkata mi še dva ali trije prizori, zamisel o koncu pa imam v glavi in jo moram le spraviti na papir. K sodelovanju pri uglasbitvi nekaterih pesmi, ki se pojavijo v drami, sem znova povabil Uršulo Jašovec, s katero vsa si že pred tremi leti zastavila večji projekt – glasbeno dramo, a je nisva dokončala. Upam, da nama uspe tokrat, a tudi to se lahko zavleče, saj sva oba zelo zasedena. Ta drama bo sestavljena iz različnih razmišljanj in vprašanj, položenih v usta različnim likom. Prav tako ne bo imela klasične oblike, ampak nesosledne in metaforične prizore, ki bodo oblikovali celoto. Toliko bi si upal o tem projektu reči na tej točki. Upam, da bo uprizorjen, ko bo dokončan.« Tudi mi se pridružujemo tej želji in seveda upamo, da bomo tedaj znova uživali v odlični odrski umetnosti Anžeta Zupanca. Ob prejemu bronaste plakete Občine Trzin Anžetu Zupancu iskreno čestitamo! (tb)

Anže Zupanc je Severjevo nagrado prejel za vlogo v predstavi Blaznost igre. (Avtorica maske: Tanita Seifert)

Letošnja dobitnica bronaste plakete Občine Trzin, mag. Tatjana Strmljan **Blizu sta ji prostovoljno delo in pomoč ljudem**

Tatjana Strmljan izhaja iz stare trzinske rodbine Mušič. Na pogled drobna in krhka gospa, ki bo prihodnje leto srečala Abrahama, deluje umirjeno in preudarno. Magistra pravnih znanosti s področja delovnega prava in prava socialne varnosti verjetno tudi zaradi svoje izobrazbe vedno premisli, preden odgovori na vprašanja, še posebej tista, ki posegajo v njeno zasebnost. Osrečujejo jo dobri medčloveški odnosi, ne prenese pa širjenja neresnic.

Na najinem srečanju je najprej spregovorila o začetkih delovanja Društva prijateljev mladine Trzin, katerega idejni pobudnik je bil »stric« Tone Ipavec skupaj s prvo predsednico teto Anico Mušič. »Rada imam Trzin in rada imam otroke, zato sem takoj privolila v delo tajnice društva. Prijaznost, sprejemanje drugačnosti, pripravljenost pomagati, vse to člani društva nosimo v sebi. Trudimo se s programom ponuditi otrokom priložnosti za dejavno in ustvarjalno preživljanje prostega časa.« V prostovoljno delo društva je sprva kot udeleženca društvenih ustvarjalnih delavnic vključila tudi svoja otroka, ki sta ji pozneje doma pomagala pri raznih

pripravah na dogodke. Zanimivost: dvajset let po vpisu v register je društvo v istem mesecu pridobilo status nevladne organizacije v javnem interesu. Veseli jo, da se jim je v zadnjih letih pridružilo več novih članov, ki so prinesli nove zamisli in novo energijo. Občinska nagrada je bila zanjo prijetno presenečenje in se jo je razveselila. »To je delo vseh članic Društva prijateljev mladine. Redke vztrajamo v njem že dvajset let. Če se ne bi tako dobro razumele in imele tako dobrih odnosov, verjetno ne bi vztrajala toliko časa.«

Njena mlajša sestra Sonja je na Facebookovih straneh Društva prijateljev mladine Trzin o Tatjani med drugim zapisala: »Odgovorno in vestno je opravljala strokovno tehnična in administrativna dela ter skrbela za koordinacijo med organi društva. Vsakozi je tudi sodelovala pri oglaševanju, pripravi planov dela in poročil ter skrbela za sodelovanje z različnimi institucijami in posamezniki. Veliko aktivnosti, ki jih je društvo organiziralo, je bilo dobro obiskanih, nedvomno tudi zato, ker je veljala za umetnico medsebojnih odnosov. Njena znanja s področja prava, izkušnje in čut za delo z ljudmi različnih starosti so pri delovanju društva prišli še kako prav.«

Na otroštvo jo vežejo lepi spomini. Takrat so nas varovali stari starši ali sosedje, zadnje leto pred vstopom šolo pa smo obiskovali malo šolo. Tatjano je varovala babica Francka, ki ji je privzogila ljubezen do kuhanja, ker sta veliko časa preživel v njeni kuhinji. Ljubezen do peke ji je ostala, saj še danes vsak teden iz njene kuhinje zadiši po sladkih dobrotah. V šoli je bila vestna učenka, pod vodstvom Franca Brečka je trenirala tudi streljanje. »Nikoli ne bom pozabila naših zabavnih druženj in voženj z vlakom po Jugoslaviji,« se spominja. Med šolskimi počitnicami je večino prostega časa preživila s sovrstniki na ulici, v okoliških gozdovih in na Frnihtovem bajerju, kamor so

radi zahajali predvsem pozimi. »Takrat seveda nisem razmišljala o lastništvu bajerja in da to pravzaprav ni 'naš' bajer. Pravni jezik mi je bil takrat še tuj.« Še vedno se rada sprehaja in teče po tem delu gozda, prav tako uporablja trim stezo in tekaške poti okoli gradu Jabl. Je ekološko ozaveščena, narava in skrb zanjo ji veliko pomenita. Rada bi jo nedotaknjeno ohranila za naše potomce. To je tudi javno izrazila s člankom »Ohranimo bajer in gozd okoli njega«, ki je bil leta 2003 objavljen v majski številki Odseva. Njena hči pa je leta 2005 opravila raziskavo z naslovom »Kako ravnamo z odpadki v Trzinu«.

Otroke je Tatjana že od nekdaj oboževala, zato je hotela nadaljevati družinsko tradicijo – v njeni širši družini je namreč veliko učiteljev in vzgojiteljev (mama, tete, sestrice ...). Po končani osnovni šoli se je vpisala na takratno Pedagoško gimnazijo, a je zadnje leto šolanja v času hospitacij ugotovila, da to ni prava izbira. Vedno je imela v sebi čut za pravičnost, zato se je kot druga v rodbini preusmerila v pravniški poklic. Z novorojenko Nino v naročju je leta 1996 uspešno končala študij na Pravni fakulteti. Vsakozi je pridno pomagala v družinskem podjetju Čistoča, ki ga je ustanovil oče Franci. Njena delovna pot jo je najprej vodila na Center za socialno delo Ljubljana Bežigrad. Nekaj let pozneje se je zaposlila na višjem delovnem in socialnem sodišču, od leta 2005 pa je vodja pravne službe na ZPIZ. »Imam veliko srečo, da lahko delam, kar me veseli,« prepričljivo zatrdi in doda: »Žal imam kot vodja več organizacijskih del in veliko pisanja poročil. Zadnja leta grem le redko na obravnave na sodišče, a grem, da ohranjam stik s stroko.« Ob tem ne pozabi omeniti svojih sodelavcev: »Dober kolektiv smo in se dobro razumemo.« Ima odlike dobrega vodje: »Vsakozi potrebujem strokovni razvoj. Če si enkrat vodja, moraš vedeti in znati več kot drugi. Tako jim lahko omogočim ustrezno podporo in utemeljeno izmenjavo mnenj. Treba jih je tudi pohvaliti. Ljudje se morajo na delovnem mestu dobro počutiti, potem raje in bolje delajo.«

Z Nino v naročju je Tatjana prevzela diplomo. (Foto: osebni arhiv)

S hčerjo Nino, prav tako diplomirano pravnico, in sinom Klemnom, ki obiskuje tretji letnik Gimnazije Bežigrad, so obiskali že nekaj svetovnih prestolnic, med njimi tudi Lizbono. (Foto: osebni arhiv)

Mušiči so zelo povezani in se veliko družijo doma in na morju, kjer imajo poletna zatočišča. »Moja mami Majda mi je v življenju vedno stala ob strani,« pove Tatjana, ki pa je bila še posebej navezana na očeta in njegova smrt pred štirinajstimi leti jo je močno zaznamovala. Prav zaradi njegove pobude je po rojstvu sina začela teči in leta 2003 na ljubljanskem maratonu pretekla svojih prvih sedem kilome-

trov. »Tek je nekaj čudovitega,« je prepričana. »Ni ti treba nič drugega kot obuti superge in greš. V Trzinu in okolici so krasne poti za tek.« Leta 2008 se je pridružila tekaški skupini in začela redno teči.

V prostem času, ki ga je zadnja leta vedno več, rada bere. Prebere vsaj eno knjigo na mesec. Ob tem mi zaupa, da so po vzoru zabavnega ameriškega filma »Book Club« s prijateljicami Klaro, Urško in Tino oblikovale svoj knjižni klub. »Prebrale smo kar nekaj knjig, med njimi Življenje brez omejitev Nika Vujičiča, Blagor ženskam Alenke Rebula in Belo se pere na devetdeset Bronje Žakelj ... Navdušila me je uspešnica Ob petih vstani in svet ti bo ležal na dlani kanadskega avtorja Robina Sharpe, zadnjo pa sem prebrala Kneginjo Klevsko.« Njen prosti čas zapolnjuje še delo v obeh zelenjavnih vrtovih, zelo rada si ogleda kakšen dober film. Razveseljuje jo tudi hčerin kuža Max. Njena priljubljena zimska rekreacija je tek na smučeh, poletja zelo rada preživlja na morju. Zadnja leta z otrokoma tudi potujejo, kot svoj največji podvig omeni osvojitev Triglava. Sicer se ne izpostavlja rada in je raje v ozadju. Je dobra poslušalka in rada prisluhne ljudem. »Zelo nas bogatijo dobri prijateljski odnosi, ki se jih trudim negovati. Nadvse pomembni so mi tudi dobri družinski odnosi in mislim, da jih znam dobro vzdrževati. Tudi ljudje začutijo, da je moj namen vedno dober in pošten. Sem pa tudi dosledna,« pove po tehtnem premisleku. Samega sebe je namreč težko predstaviti. Pri otrocih se trudi privzgojiti čut do soljudi, občutek pravih, pozitivnih vrednot oziroma zavedanje, kaj je v življenju v resnici pomembno in kaj nas osrečuje. »In to nikakor niso materialne dobrine,« konča.

Tatjana priporoča knjigo dr. Vojka Kavčiča Umovadba, v kateri lahko preberete, da je odlična preventiva pred demenco tudi ples, pri katerem moraš vključiti največ možganskih centrov.

Tanja Jankovič

Loeslova grezovka v Sloveniji

Že dvakrat razglašena za izumrlo, a v Trzinu ima bogato rastišče

Orhideje poznamo kot priljubljene okrasne rastline, doma v tropskih deževnih gozdovih. A tudi v naših krajih uspeva po zadnjih podatkih vsaj 79 vrst in podvrst kukavičevk, kakor jim rečemo po slovensko. Z izjemo lepega čevljarca imajo vse manjše cvetove od sorodnic, ki so na prodaj v vrtnih centrih. Priljubljene so med botaniki in ljubitelji, ki se združujejo v društva z namenom boljšega poznavanja domačih in izmenjave izkušenj pri gojenju tropskih vrst. V Sloveniji smo imeli že vsaj štiri taka društva ali klube, kar kaže na veliko priljubljenost teh rastlin.

Orhideje so izjemne rastline zaradi več lastnosti. Številne vrste so vezane na edinstvene opraševalce, ki živijo le toliko časa, dokler orhideje cvetijo. Pogosto so cvetovi podobni samicam žuželk, oprašujejo jih samci, ki se skušajo pariti z njimi. Še bolj posebna so semena, ki nimajo skoraj nobene zaloge hraniva, zato morajo biti že ob kaljenju prisotne določene glive, ki simbiotsko prehranjujejo kalček. V družini je kar okoli 28.000 vrst, število osebkov iste vrste pa je pogosto zelo majhno, ponekod jih lahko štejemo na prste. Ena takih je **Loeslova grezovka**, mala kukavičevka, ki je bila leta 2007 najdena tudi v Trzinu.

Loeslova grezovka je pri nas zavarovana tako kot vse kukavičevke in ji posebne pozornosti niti nismo posvečali. Ni bila uvrščena niti v knjigo Toneta Wrabra 100 znamenitih rastlin Slovenije. Kako pomembna je ta vrsta za Evropo in ne le za Slovenijo, smo spoznali šele ob načrtovani gradnji zajetive Brja pri Bledu. Tam je leta 2000 raslo vsega dvanajst rastlin, veliko za tiste čase. Razprava o gradnji jezusa in s tem uničenju soteske je bila burna, sodelovale so številne okoljevarstvene organizacije, a šele grožnja s sankcijami Evropske unije je umirila investitorje in ustavila njihove apetite. Dogodki tistega časa so ohranjeni in dostopni na spletni strani Zavest.net. Zanimivo branje tudi za današnji trenutek, ko z zakonom pod kamufložo koronavirusa zmanjšujemo pravice nevladnih organizacij ob presojanju vplivov gradbenih posegov na okolje!

Loeslova grezovka je po mnenju raziskovalcev ena od ključnih vrst, ki so indikator zdravega ekosistema. Take vrste so na se-znamu omrežja Natura 2000, Direktiva o habitatih pa se obvezuje ohraniti njihova rastišča.

foto: Jure Slatner

Loeslova grezovka je majhna, do 25 cm visoka kukavičevka, za povrh s cvetovi rumenozelene barve, zato je med enako visokim močvirnim rastjem težko opazna. Ima vsega dva zelena lista, ki ju je kar težko ločiti med listi mrzličnika, ki se pojavlja na istem rastišču. Na stebelu požene od tri do 15 cvetov. Cvetovi se pojavljajo po ledenih možeh, v maju so še redki, do konca junija pa že odcvetijo. Ko sem jo prvič videl, se mi je zdela povsem neugledna in ji sploh nisem posvetil pozornosti. Šele ob fotografiranju sem zares prepoznal cvetove takrat meni nepoznane kukavičevke in bil pozneje povsem šokiran nad tako pomembnim odkritjem. »Tudi Jure najde slepo kuro!«

Takrat je bilo v Sloveniji poznanih le nekaj deset rastlin. Podobno kot pri vseh kukavičevkah semena dozorevajo okoli sto dni, nato se glavica odpre in semena se postopno

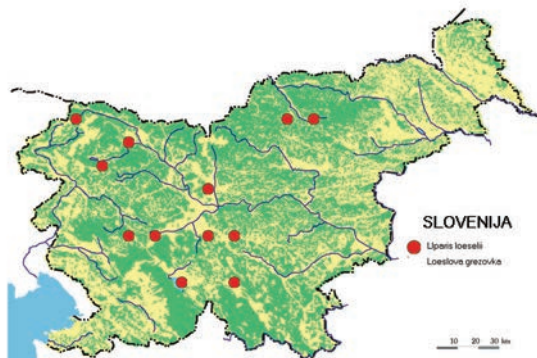
trosijo po okolici. Suha stebela rastlin s plodovi in nekaj semeni ostanejo še do naslednje pomladi. Rastlina se tudi vegetativno razmnožuje v majhne gručice s kratkimi podzemnimi poganjki. Kadar so vremenske razmere neugodne, torej ob sušni pomladi, kakršna je letos, se rastline sploh ne razvijejo oziroma zrastejo le posamični osebki na rastišču. Kdo oprašuje cvetove, če sploh kdo, še ni razjasnjeno, verjetno se semena razvijejo kar brez opraščitve oziroma s pomočjo dežnih kapelj. Semena kalijo, kot rečeno, le ob prisotnosti simbiotske glive, izmerjena kaljivost znaša manj kot 0,5 odstotka. Rastline potrebujejo vsaj štiri leta, da zacvetijo. Ob vsaki motnji v ekosistemu lahko izumrejo, kar je bilo večkrat opaženo v ZDA, Veliki Britaniji in državah Beneluksa.

Slovensko ime grezovka je rastlina dobila po svojih rastiščih, grezih. Alfonz Paulin, znameniti slovenski botanik, jo je imenoval **močvirna cepetlika**. Za Loeslovo jo je poimenoval Carl Linné po pruskem botaniku Johannu Löslu (1607–1655), latinsko rodovno ime pa je dobila po mastnem videzu listov. Njena značilna rastišča so povirna, nizka in prehodna barja ter zamočvirjeni travniki v Evropi in Severni Ameriki. V literaturi navajajo, da je število primerkov na rastiščih največkrat manjše od deset, v Trzinu pa je populacija številčno nadpovprečno bogata, saj so jih lani našli blizu 80, uspeva pa še streljaj »čez mejo« občine v bližini gradu Jable.

V Sloveniji so pojavljanje grezovke prvič zabeležili leta 1851 pri Gornci Radgoni in v okolici Kobarida. Nato je na teh rastiščih izginila in je veljala za izumrlo vrsto vse do leta 1970, ko jo je v Žejni dolini našel S. Peterlin. A je čez nekaj let tudi tam niso več našli in je tako že drugič pristala med izumrlimi vrstami. Da so lahko leta 1978 objavili prvi članek o tej imenitni rastlini, so morali cvetoči primerek poiskati ob Baškem jezeru na avstrijskem Koroškem, tako redka je bila. Leta 1982 so jo našli v dolini Tople na Koroškem, pa najdbe pozneje niso potrdili, leta 1988 pa so našli eno rastlino v okolici Bleda pri Podhomu in nato še 12 v Brjeh. To so tiste rastline iz tretjega odstavka. Bistvena sprememba o poznavanju rastišč je nastala šele ob sistematičnem iskanju botanikov, ki se tudi ta trenutek ukvarjajo s preučevanjem grezovke v Trzinu, to so J. Kosec, J. M. Kocjan, B. Anderle, I. Dakskobler, B. Zupan, A. Seliškar in B. Vreš od konca tisočletja pa vse do danes. Najpopolnejšo sliko je sestavil Brane Dolinar. Trenutno je znanih vsaj 30 rastišč, ki se točkasto pojavljajo povsod po osrednji Sloveniji. Rastišče v Trzinu se po številu primerkov še vedno uvršča med najbogatejše.

Ob koncu prispevka še vprašanje, kako in koliko je Loeslova grezovka ogrožena v občini Trzin. Če se vodni režim na njenem rastišču ne bo spreminjal, jo najbolj ogroža bliskovito zaraščanje s krhliko, jelšo in drugim grmičevjem. Ta grožnja se bo menda v kratkem zmanjšala.

Jure Slatner

Pregled večjih nahajališč Loeslove grezovke (*Liparis loeselii*) v Sloveniji je pripravil Branko Dolinar, avtor knjige Kukavičevke v Sloveniji.

Marja rešuje trzinska mokrišča

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ

Mokrišča so naravni zbiralniki vode, ki zmanjšujejo možnost poplav, skrbijo za ugodnejše podnebje in so imeniten dom številnim živalskim in rastlinskim vrstam, med njimi tudi številnim že ogroženim. V projektu Mala barja – Marja, ki izboljšuje ohranjenost barij in mokrotnih travnikov, sodeluje tudi Trzin.

Občina Trzin se je skupaj s štirimi projektnimi partnerji pod vodstvom Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) pridružila projektu Mala barja – Marja, ki se izvaja s pomočjo nepovratnih sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), cilj projekta pa je ohranjanje evropsko pomembnih habitatnih tipov na desetih območjih v osrednji Sloveniji in na Gorenjskem. Eno od teh območij leži tudi v naši občini.

Med predvidenimi projektnimi dejavnostmi v občini Trzin je tudi odkup približno štirih hektarjev velikega območja zemljišč, na katerem bo zagotovljeno ohranjanje za ravnovesje v naravi izjemno pomembnega ekosistema. Zaradi opuščene ekstenzivne kmetijske rabe se mokrišča namreč pospešeno zaraščajo z grmovno in drevesno vegetacijo, nekatera pa ogrožajo tudi tujerodne in invazivne vrste.

Letos Zavod za varstvo narave na območju trzinskih mokrišč, ki se zaraščajo, načrtuje odstranitev grmovja in dreves. Za ohranitev in izboljšanje rastišč Loeslove grezovke, okroglostne rosike in drugih mokriščnih vrst pod okriljem zavoda potekajo tudi popisi rastlin ter raziskave merjenja ravni podtalnice s piezometri, posebnimi merilnimi napravami v plastičnih tulcih. Naključne radovedne obiskovalce prosimo, naj ne hodijo čez mokrišča, ker je spodaj šota, ki nastaja skozi tisočletja, uničimo pa jo lahko s teptanjem v nekaj letih ali z napačnimi posegi v nekaj urah. Močvirno rastlinje ne more uspevati nikjer drugje in ga s hojo čez mokrišče uničimo za vedno. V ta namen v Trzinu že nekaj let poteka izobraževanje mladih o mokriščih na naravoslovnih dneh z Osnovno šolo Trzin.

Občina letos in prihodnje leto načrtuje tudi ureditev informativne točke z izobraževalnimi vsebinami o pomenu mokrišč, postavljena bo ob robu manjšega dela mokrišča, ki leži najbližje naselju, v bližini gostilne Trzinka. Znova bomo izvedli tudi tri akcije odstranjevanja invazivnih in

Piezometer je posebna merilna naprava v plastičnem tulcu, ki meri raven podtalnice. Naključne obiskovalce mokrišč prosimo, da se jih ne dotikajo in premikajo.
(Foto: Maja Brozovič)

tujerodnih rastlinskih vrst. V prvi v začetku junija smo z izbranim izvajalcem, Slovenskim geocaching klubom, odstranjevali invazivno zlato rozgo.

Skupna predvidena vrednost vseh dejavnosti, ki se izvajajo pod okriljem Občine Trzin, je dobrih 220.000 evrov, od tega bo približno 85 odstotkov sredstev povrnjenih iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Občina Trzin in Zavod RS za varstvo narave

Naložbo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija.

Ceptec v trzinskih gozdovih

Malce nenavadno ime za čudovito rastlino, ki sicer sliši na ime lepi čeveljc. Najdemo ga na apnenčastih tleh v senčnatih bukovih gozdovih. V Sloveniji je razširjen v Alpah, raste na primer v Martuljskih gorah, na Jezerskem ob poti na Češko koč, srečamo pa ga tudi na Gorjancih in Bohorju. In da ne pozabim, tudi v bližini Trzina! Lepi čeveljc je v trzinskih gozdovih začel cveteti v maju, v višjih predelih pa ga bomo lahko občudovali še v juliju.

Ko smo leta 1980 ustanavljali Planinsko društvo Onger, smo razmišljali tudi o sekciji za varstvo narave. Kot že veste, nas je k temu spodbujal že žerjavček, izvedeli pa smo, da se v bližnjem gozdu najde prelep rumen cvet, podoben šolnčku. Če mi ne zameri, ceptec namreč, bi dejal, da je podoben Smrketinemu šolnčku. Saj veste, na koga mislim? Cvet ima res obliko čevlčka zlatorumene barve, dolg je od tri do štiri centimetre, obdajajo pa ga štirje rdečerrjavi suličasti pergonovi listi. Na stebelu, ki je lahko do 60 cm visoko, se razvijeta eden ali dva cvetova, včasih pa celo štirje.

Medena usteca so za žuželke neke vrste past. Žuželka v cvet lahko zleze, ven pa ne more, če ne opravi opravevanja. Drugega izhoda ni, notranje stene cveta pa so gladke. Pri tem je zanimivo še, da cvetlica v čevlčku ne ponuja kakšne vabe ali hranila. Njeno latinsko ime je *Cypripedium calceolus*, slovensko pa mu pravimo lepi čeveljc, ceptec ali marijini šolnčki, spada v družino orhidej (*Orchidaceae*).

Trzinsko rastišče je bilo med letoma 1980 in 1990 zelo bogato. Člani sekcije za varstvo narave smo vsako leto našli od sto do sto dvajset prelepih cvetov. O rastišču smo obvestili tudi Zavod za varstvo kulturne in naravne dediščine, njegov predstavnik si je rastišče ogledal. Bdeli smo nad njimi od trenutka, ko so zacveteli, pa do trenutka, ko so se umaknili drugi podrasti. Skoraj nisi mogel postati član sekcije, če nisi pazil na lepi čeveljc! Potem pa se je bogato rastišče začelo zmanjševati; lastniki so odstranjevali drevesa in bujna podrast je počasi preraščala rastišče. Bali smo se tudi, da jih bodo odkrili »ljubitelji« narave in jih izkopali. Danes jih res lahko preštejemo na prste ene ali morda dveh rok. Še posebno lepi so v sončnih majskih dneh. Le kako dolgo še?

Aleksander Čičerov

foto: Biserka Čičerov

Naša sokrajanka: vrhovna sodnica dr. Mateja Končina Peternel

Zaznamujeta jo pogum in svoboda

Vrhovna sodnica dr. Mateja Končina Peternel je ena od dveh sodnic, ki se na seji petčlanskega senata vrhovnega sodišča v začetku februarja letos nista strinjali s sodbo v odmevnem primeru M. Š. P. proti J. J., in je sodnemu spisu priložila ločeno mnenje.

Spomnimo: prvo- in drugostopenjsko sodišče je leta 2016 in 2018 ugodilo tožnici, novinarki RTV Slovenija Mojci Šetinc Pašek, naj ji toženi politik Janez Janša izplača odškodnino zaradi žalitve časti in dobrega imena zaradi »čivka« na Twitterju. Senat je letos pritrdil tožnemu in ugodil reviziji, ki jo je zahteval Janša, kar je v javnosti sprožilo burno razpravo. Osmega maja so na spletni strani sodišča objavili sodbo, ki je veliko pozornosti vzbudila tudi zato, ker jo je senat sprejel z glasovi treh sodnikov proti dvema sodnicama. V ločenem mnenju je dr. Končina Peternelova med drugim zapisala: »Toženec je z uporabo besedne zveze odslužena prostitutka bralcu pred očmi naslikal podobe neprivlačnih, utrujenih prostitutk in je boleče segel preko kritike tožničinega novinarskega dela v intimno sfero tožnice kot ženske.«

Z našo sokrajanko, vrhovno sodnico dr. Matejo Končina Peternel, smo se pogovarjali o sodniških odločitvah, pogumu in svobodi, o njenem profesionalnem delu ter o tem, kako ocenjuje življenje v Trzinu.

V nekem pogovoru ste omenili, da je prednost sodniškega poklica strokovna svoboda. Ste alpinistka, ljubite višave in se ne bojite ne prepadov ne skalnih previsov. Človek dobi vtis, da ste zelo pogumni, obenem pa je planinarjenje verjetno povezano z občutkom svobode, neodvisnosti?

Prav ste uganili: najbolj svobodno se počutim v gorah. Kako zelo pomembna je telesna in duhovna svoboda, se velikokrat zavemo šele takrat, ko jo izgubimo. To smo vsi spoznali letošnjo pomlad. Trzinci smo spoznali, da živimo v tretji najmanjši slovenski občini: mejo naše občine sva z možem v času epidemije prehodila v slabih šestih urah. Bolj kakor telesna svoboda pa je zame pomembna svoboda odločanja in neoviranega ustvarjanja. Še vedno enako menim kakor pred leti, da med pravniki poklici prav poklic sodnika omogoča največjo strokovno svobodo. Odvetnik mora velikokrat uveljavljati pravna stališča stranke, čeprav se z njimi strokovno ne strinja. Tudi v državni upravi in podjetjih morajo pravniki slediti navodilom nadrejenih. Sodnik pa v okviru zakona in ustave lahko sledi le svoji vesti in prepričanju.

Nekoč ste dejali, da mora biti sodnik zaščiten pred vplivom in nadzorom politike, da lahko neodvisno odloča. Ste sodniki dovolj zaščiteni?

V srednjem veku je sodna funkcija pripadala kralju, ta pa jo je lahko prenesel na sodnika, ki ga je sam imenoval in odpoklical – sodnik je moral odločati po navodilih vladarja. Postopno je prišlo do spoznanja, da je pošteno in nepristransko sojenje mogoče le, če je sodnik neodvisen, zato so sodnike začeli izbirati med tujci, ki niso bili podvrženi lokalnim vplivom. Tako so se postopoma uveljavili profesionalni sodniki. Pravila, ki zagotavljajo neodvisnost sodstva, so namenjena zaščiti državljanov pred zlorabo državne oblasti. Država in politiki so namreč zelo pogosto stranke v sodnih postopkih. Zato je pomembno zagotoviti, da bo sodnik res odločal tako, kakor misli, da je prav in v skladu z zakonom, in ne tako, da bo ustregel določeni politični eliti, ker bo v strahu za svoje imenovanje, napredovanje, plačo ali razrešitev. Zato je za neodvisnost sodstva tako pomemben trajni sodniški mandat. Pomembno pa je tudi, da je postopek imenovanja, napredovanja in razrešitve sodnikov urejen tako, da je onemogočen neposredni vpliv politikov. Smo ena redkih držav, v katerih sodnike še vedno voli državni zbor, zlasti pa je z vidika neodvisnosti problematično, da tudi vrhovne sodnike imenuje državni zbor.

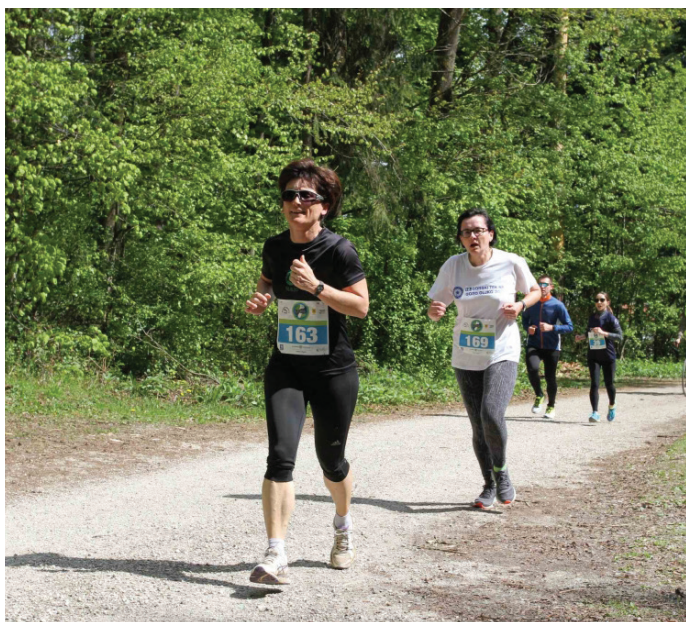

Vrhovna sodnica dr. Mateja Končina Peternel meni, da zlasti nosilci javnih funkcij nosijo pomembno večjo odgovornost za uveljavljanje etičnih standardov v medsebojni komunikaciji. »Zavedati se je treba, da je svoboda posameznika vselej omejena s pravicami in svoboščinami drugih.« (Foto: osebni arhiv)

»Zato je pomembno zagotoviti, da bo sodnik res odločal tako, kakor misli, da je prav in v skladu z zakonom, in ne tako, da bo ustregel določeni politični eliti. ...« Smo ena redkih držav, v kateri sodnike še vedno voli državni zbor, zlasti pa je z vidika neodvisnosti problematično, da tudi vrhovne sodnike imenuje državni zbor.«

Vaša gesta, ko ste v zadevi M. Š. P. proti J. J. zapisali ločeno mnenje, močno odmeva. Kako ste se počutili, ko ste pisali sodbo, saj ste bili poročevalka, a se z odločitvijo niste strinjali? Gre v tem primeru poleg vprašanj o svobodi izražanja in spoštovanja človekovih pravic tudi za žensko vprašanje?

Zadeva M. Š. P. proti J. J. je zelo pomembna, saj obravnava žaljivo izražanje vplivnih ljudi na družbenih omrežjih. V tej zadevi je bil žaljivi »čivk« politika na Twitterju usmerjen proti novinarki. V današnji družbi se soočamo z vse bolj grobim javnim besednim obračunavanjem in mislim, da tu spol ne igra pomembne vloge. Posamezniki, vplivneži in mediji tekmujejo za pozornost ljudi in to najučinkoviteje pridobijo z objavami, ki šokirajo. Pri tem pa je vse manj pomembno, kako hudo s tem posežejo v osebnost in dostojanstvo drugih ljudi. Največkrat je za tem koristoljubje, pri medijih žal vse pogostejše pritiski lastnikov za prodajo oglaševalskega prostora. Vse to pa se počne v imenu svobode

Dr. Mateja Končina Peternel na Teku Petra Levca v Trzinu (Foto: osebni arhiv)

izražanja. Menim, da zlasti nosilci javnih funkcij nosimo pomembno večjo odgovornost za uveljavljanje etičnih standardov v medsebojni komunikaciji. Zavedati se je treba, da je svoboda posameznika vselej omejena s pravicami in svoboščinami drugih. Vsi poznamo zlato pravilo medsebojnega sožitja. Ne stori drugemu, česar ne želiš, da drugi stori tebi.

V tej zadevi je bila odločitev sprejeta s tremi glasovi proti dvema. Od nedavnega je v civilnih postopkih razkrito, kako sodniki glasujemo v posamezni zadevi. Ne zgodi se velikokrat, da mora sodnik pisati obrazložitev odločitve, s katero se ne strinja, je pa to vselej težko. Na srečo bomo po novi ureditvi lahko vrhovni sodniki v takšnem primeru – tako kakor ustavni sodniki – pisanje odločbe prepustili članu senata, ki je glasoval za odločitev, sami pa bomo lahko napisali drugačno ločeno mnenje, ki bo objavljeno skupaj z odločbo.

Pravite, da dober sodnik za svojimi odločitvami vedno vidi ljudi in posledice svojih odločitev. Obenem ste velika zagovornica mediacije. Ali smo v Sloveniji že sprejeli zamisel, da je dobro, če ljudje spore urejamo sami in jih ne dajemo v roke sodnikov?

Mislim, da smo v Sloveniji v zadnjih letih naredili zelo veliko pri spodbujanju ljudi k mediaciji. Tudi sama sem trdno prepričana, da je veliko bolje, če ljudje z medsebojnim popuščanjem sami poiščejo rešitev, ki je zanje sprejemljiva, zlasti ko gre za sosedske, zapuščinske in družinske spore, saj bodo udeleženci le tako zmogli sobivati tudi v prihodnje. Vselej sem bila najbolj zadovoljna, če sem kot sodnica ali kot mediatorica strankam pomagala doseči poravnavo, s katero stranki nista uredili le tistega konkretnega spora, ampak sta dolgoročno in celovito uredili medsebojne odnose.

»Veliko bolje je, če ljudje z medsebojnim popuščanjem sami poiščejo rešitev, ki je zanje sprejemljiva, zlasti ko gre za sosedske, zapuščinske in družinske spore, saj bodo le tako tudi v prihodnje zmogli sobivati.«

Bili ste tudi vodja implementacijske skupine za družinski zakonik. Kakšni so vtisi eno leto po sprejemu?

Po letu dni lahko rečem, da smo se na spremembe dobro pripravili in za zdaj ni bilo večjih težav. So pa družinski spori med čustveno najbolj obremenjujočimi, zlasti zdaj, ko smo tudi družinski sodniki soočeni s hudimi zlorabami in zanemarjanji otrok, ki so jih prej obravnavali centri za socialno delo. Sodobni hitri čas prinaša vse več čustvenih stisk in osebnostnih motenj, ki se odražajo v medsebojnih odnosih

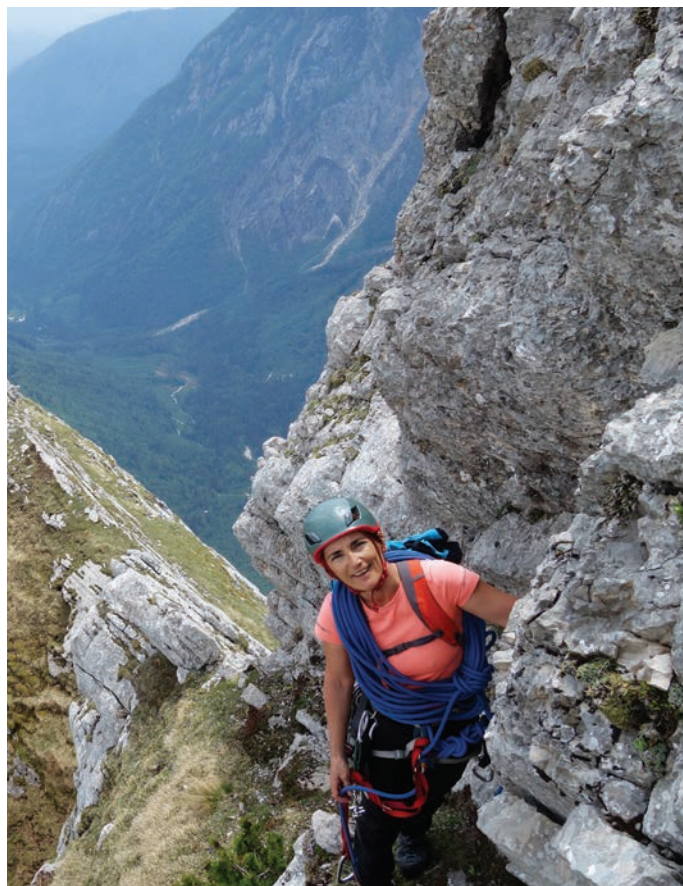
partnerjev. Vedno več je razpadov družin, pri katerih partnerja med seboj neusmiljeno obračunavata preko otrok, in ko zadeva pride pred sodišče, sodniki praviloma odločamo le še o tem, katera od mogočih rešitev je za otroka najmanj slaba. Država bi največ lahko naredila s preventivnimi ukrepi: socialno varnostjo družin, razumnim delovnim časom, ki bi družinam omogočal več skupnega kakovostnega časa, z zadostnim številom kliničnih psihologov in kakovostnih programov za psihološko podporo otrokom in staršem in z zadostnim številom strokovnjakov na centrih za socialno delo, ki bi lahko pomagali na domu. Tako sploh ne bi bilo treba s sodnimi ukrepi zaščititi otrok.

»Vedno več je razpadov družin, pri katerih partnerja med seboj neusmiljeno obračunavata preko otrok, in ko zadeva pride pred sodišče, sodniki praviloma odločamo le še o tem, katera od mogočih rešitev je za otroka najmanj slaba. Država bi največ lahko naredila s preventivnimi ukrepi ...«

Pred osmimi leti ste za Domžalsko-kamniške novice povedali, kaj pogrešate v Trzinu in kaj vam je všeč. Še vedno nimamo dvotirne železnice, tudi kolesarske steze ne, pa pokopališča tudi ne. Kako ocenjujete urejenost občine in njen napredek v zadnjem obdobju?

Kolesarskih poti imamo nekaj več, infrastruktura se redno obnavlja, pridobili smo zunanje naprave za telesno vadbo. Mislim, da Trzin ponuja zelo kakovostno življenje. Sama ves čas uporabljam storitvene dejavnosti v Trzinu, saj mislim, da lahko tudi tako pripomorem k nadaljnjemu razvoju kraja. Imamo odlične frizerje, najboljše kozmetičarke, zanimivega novega peka. Zelo sem vesela, da ohranjamo čudovite sprehajalne in rekreativne površine okrog bajerja in Ongerja, zlasti pa sem navdušena nad veliko izbiro umetniških, kulturnih in rekreativnih društev. Vse pohvale tudi Kulturno umetniškemu društvu Franc Kotar za gledališki abonma in pripravo zanimivih predavanj. Če strnem: v Trzinu mi je lepo.

Tanja Bricelj

Na Velikem grebenu v Kamniških Alpah (Foto: osebni arhiv)

Novice Prostovoljnega gasilskega društva Trzin

V maju smo imeli dve intervenciji. 24. maja smo ob 14.51 dobili poziv za pomoč pri črpanju vode. Na Okrajnem sodišču v Domžalah se je namreč poškodovale notranji hidrant, voda je zalila okoli dvajset prostorov sodišča in podjetij in lokal v pritličju. Nastala je večja materialna škoda na opremljenosti in pohištvo. Poleg poklicnih gasilcev Centra zaščite in reševanja Domžale smo na intervenciji posredovali skupaj s sedmimi sosednjimi gasilskimi društvi. 26. maja smo bili aktivirani ob 7.14 zaradi prometne nesreče na Mengeški cesti. Na prehodu za pešce sta trčili osebno in kombinirano vozilo, pri tem se je en človek poškodoval in je bil z reševalnim vozilom prepeljan v UKC Ljubljana. Skupaj z gasilci Centra zaščite in reševanja Domžale smo pomagali zavarovati kraj nesreče, posuti cestišče in usmerjati promet.

V društvu smo v skladu z navodili začeli sproščati ukrepe. Epidemija je za nami, pred nami pa so novi izzivi. Ostale bodo še nekatere omejitve, ki se jih bomo morali držati. Žalosti nas, da so letos odpadle naše prireditve, prav tako so odpadla vsa tekmovanja tako članov kakor mladine v spomladanskem terminu. V našem društvu od začetka epidemije do danes še nismo imeli operativnih vaj. Tudi v Gasilski zvezi Domžale se sektorske vaje in tečaji še ne izvajajo. Želimo si, da bi se stanje čim prej normaliziralo.

Z veseljem opazujemo napredovanje gradnje novega Doma zaščite in reševanja. Naj spomnim, da je bil sedanjí gasilski dom nazadnje obnovljen med letoma 1980 in 1986. Dela so opravili člani društva sami. Finančno so pri prenovi pomagali Krajevna skupnost Trzin, ki je nakazala takratnih 5.000.000 dinarjev, gasilci pa so z donacijami krajanov nabrali kar 8.000.000 dinarjev (povzeto po knjigi 100 let PGD Trzin, 2006).

Z gasilskim pozdravom Na pomoč! Dušan Kosirnik

Foto: Arhiv PGD Trzin

Po delčku Notranjske

Prvi torek v juniju se pohodniki Društva upokoencev Žerjavčki Trzin že tradicionalno odpravimo na potep po naši lepi državi. Ker nam je »potovanje« letos preprečila epidemija, smo se odločili, da podpremo delovanje vsaj enega slovenskega turističnega vodnika, ki si s tem služi vsakdanji kruh.

Ob dogovorjeni uri smo se pri cerkvi na Rakeku srečali s turistično vodnico Alenko Veber. Ob cerkvenem vhodu smo poslušali pripoved o življenju in delu Jožeta Plečnika, (čigar oče je bil Notranjec) in o njegovi zasnovi za povečanje cerkve. Na pokopališču smo si ogledali največji Plečnikov nagrobnik, ki je v lasti družine Žagar. Malo več smo izvedeli o Notranjski in zelenem Krasu, preštevali smo vrhove Javornikov in modrovali, kako lepo nam je, ko imamo tako veliko gozdov.

Potem smo se zapeljali skozi Podskrajnik na začetek naravoslovne učne poti v Rakovem Škocjanu. Tu nam je vodnica razložila, da je ta naravoslovni park najstarejši v Sloveniji, saj je star kar 70 let, govorila nam je o reki sedmerih imen, ki jo večina pozna samo kot Ljubljanico (izvir na Hrvaškem Trbuhovica, Obrh, Stržen, Unica ...). Ob Malem naravnem mostu smo občudovali, kaj vse je narava ustvarila skozi stoletja, nato pa nas je pot vodila ob desni strani reke Rak, kjer smo se ukvarjali z vprašanjem, ali voda sploh teče ali kar stoji. Na poti smo prepoznavali ptičje petje, se pogovarjali o rastlinju, živalih, kraških pojavih in zelo hitro prispeli do Velikega naravnega mostu. Tu smo se ojunčili in zapeli Trzinko, ki je prav zanimivo odmevala na vse strani. Vodnici smo s svojim petjem tako zelo ugajali, da smo pristali tudi na njeni promocijski

FB-strani. Sicer pa Žerjavčki v zelenih majčkah in čepicah društva povsod pritegnemo pozornost. Po levem bregu Raka smo se nato vrnili na izhodišče in po treh urah hoje smo tako naredili 11.000 korakov.

Po izdatnem cerkniškem golažu in zajetnem kosu toplega domačega kruha na eni od turističnih kmetij smo se nato odpeljali v rojstno vas slikarja Maksima Gasparija. Sredi vasi so vaščani leta 2013 Gaspariju postavili spomenik. Zanimive pa so hišne številke v vasi, kjer ima vsaka hiša drugačno Gasparijevo razglednico. V »Notranjski hiši« so nam postregli s kavo, od vodnice pa smo se poslovili z obljubo, da se letos vidimo še v Babnem Polju, od koder izvira.

Besedilo in foto: Milica Erčulj

Pomladno prebujanje zeliščaric

Članice zeliščarskega krožka Lipe Domžale, Univerze za tretje življenjsko obdobje, smo se odpravile v Komendo. Ta kraj je tako blizu Trzina, a vendar ga večina ni nikoli spoznala bolje kakor iz avtomobila. Najprej smo se sprehodile po gozdu. Po dolgem času smo veselo klepetale in zraven nabirale še robidove in smrekove vršičke, pljučnik, preslico, kamilico ter si izmenjevale znanje o zdravilnih zeliščih in njihovi uporabi v vsakdanjem življenju. Kmalu pa smo se iz sveta zelišč preselile v zgodovino, v zgodnjo železno dobo. Le kratek prijeten sprehod ob robu gozda je bil potreben, da smo si ogledale tako imenovano tičnico na bližnji gozdni vzpetini. Tičnice so bile svetišča naših prednikov iz predkrščanskega časa. Zatem smo si ogledale cerkev in knjižnico Petra Pavla Glavarja, duhovnika, čebelarja, komendantorja, pedagoga, gospodarstvenika in mecena. ter cerkev. Komenda je tudi ime za posest malteških viteзов, ki so tod pospeševali konjerejo. Konjske dirke so tradicionalno še iz Valvasorjevih časov.

Marinka Kopač

Nad pandemijo s kančkom gorenjske trme

O tem, kako so folkloristi Folklorne skupine Trzinka, ki delujejo pod okriljem Turističnega društva Kanja Trzin, prilagajali svoje dejavnosti v času pandemije, sta spregovorili Alenka Pandel Bandur in predsednica Folklorne skupine veterani Majda Mušič.

V pogovoru sta poudarili, da so bili člani Folklorne skupine Trzinka, ki je pred dvema letoma zaznamovala deset let uspešnega delovanja, v času pandemije celo bolj zasedeni kot običajno, saj so jih poleg običajnih obveznosti čakale še druge naloge. »Večina se nas je morala navaditi na delo od doma,« je pojasnila Alenka, »po čemer prej ni bilo potrebe. Kar tri naše plesalke so zaposlene v šolstvu, kar pomeni, da se je njihovo delo podvojilo, poleg tega pa imamo tudi vsi še šoloobvezne otroke, ki so nas veliko bolj potrebovali kot kadar koli do zdaj. Vse to nam je vzelo veliko časa.« Folklorna dejavnost je bila zato v tem obdobju začasno potisnjena v stran, saj so sporazumno sklenili, da si do jeseni vzamejo prosto.

»Že pred izbruhom epidemije novega koronavirusa je bil za nas največji izziv številčni primanjkljaj. Namreč, za kakršen koli nastop ali tekmovanje potrebujemo vsaj šest parov, kolikor nas tudi je, a v primeru bolezni oziroma izostanka enega samega člana je to takoj skorajda nepremostljiva ovira.« Tudi zato k včlanitvi spodbujajo še več posameznikov, ki jih folklor zanima, saj bi tako skupino okrepili, hkrati pa vsem članom olajšali nastope, tekmovanja in vaje. »Med nami je vselej barvito, ne bo vam žal,« je z nasmeškom dodala Alenka, ki pa se še predobro zaveda, da četudi so vsi njihovi nastopi videti sproščeni in lahkotni, se zadaj skriva veliko let vloženega truda, garanja, ožuljenih stopal, uničenih obuval in še marsičesa, česar na odru ni videti.

Predsednica veteranske folklorne skupine je poleg tega poudarila, da je v prejšnjih mesecih zmanjšana dejavnost že vidno vplivala na njihove nastope, pojav epidemije pa je porušil še preostale načrte, ki so jih imeli za tekočo sezono. Teh se ne da nadomestiti, se bodo pa po najboljših močeh potrudili, da bodo novo sezono začeli kar se da močno. »Vsaka nova kore-

ografija namreč zahteva veliko vaje, vse na novo usvojene korake je treba utrditi, izpiliti in vaditi, dokler niso popolno izvedeni.« Ko je to usvojeno, se koščki koreografije sestavijo v celoto, nato pa morajo plesalci to celoto preplešavati in preplešavati, dokler jim ne preide v kri oziroma postane del njih. Če vmes ne poseže višja sila, bodo svoje plesno delovanje nadaljevali čez nekaj mesecev.

»Natančnih načrtov za delovanje v prihodnje še nimamo oziroma jih ne moremo opredeliti,« je povedala Alenka, »o tem se namreč dogovarjamo sporazumno, skupaj, in sicer na zaključnem izletu, ki ga nikdar ne izpustimo in ga tudi letos ne bomo.« Skupina se tako vsako leto odpravi v drugo slovensko pokrajino, kjer si člani vzamejo tri dni, od petka do nedelje, da spoznajo šege in navade obiskanih krajev, se seznani z domačimi obrtmi ter preizkusijo tamkajšnja vina in poslastice. Letošnji izlet načrtujejo v Posočje, obiskali bodo namreč Bovec in okolico, kjer se nadejajo novega zagona in navdiha za prihajajočo sezono.

Obe sogovornici sta se strinjali, da bo skupina s svojimi že pridobljenimi izkušnjami, poznavanjem folklorne dejavnosti, večletnim trdim delom in kančkom gorenjske trme vztrajala in premagala tudi izzive, ki so jim jih na pot postavile trenutne razmere. Na vaje, ki naj bi jih začeli v sredini septembra, tako znova vabita vse navdušence nad plesom in folklorno umetnostjo ter jim obljublja, da tovrstnih druženj ne bodo obžalovali.

Besedilo in foto: Barbara Kopač

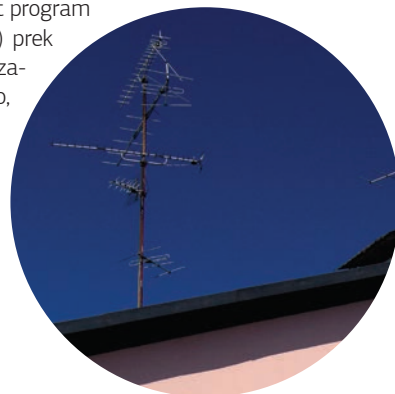
Trzinc vas gleda

Strešna strašila

Poseben pečat vsakega kraja so tudi strešne konstrukcije in kritine; poznamo kar nekaj podeželskih naselij in manjših mest, ki na primer slovijo po enotnih strehah opečnate barve ali po svojevrstni kritini (na primer skrilavi). V Trzinu glede tega ni kakšnih posebnih zapovedi, imamo pa še kar nekaj ostrejših, ki jih še vedno »krasijo« televizijske antene. Večina teh je po spremembah tehnologije danes povsem odveč. Kljub temu pa še strnijo v nebo in pogledujejo k nekdanjim oddajnikom. Če nihče drug, so jih prav gotovo veseli ptiči, saj so neke vrste višinska pristajalna steza ali izhodišče za nadzorovanje okolice. Če so še vedno ožičene s koaksialnim kablom, v katerem je baker (odlični prevodnik), delujejo tudi kot strelodod.

Starejši se gotovo še spomnijo, kako pomembno in hkrati nevarno je bilo lovljenje televizijskih signalov v prejšnjem stoletju. Tudi sam sem bil nekajkrat v vlogi usmerjevalca antene, pri čemer mi je posredovalec (bertisti, ki je vpil skozi okno) poročal o kakovosti signala, da smo končno le našli optimalno smer. Brez mobilnika, voki-tokija in še česa podobnega,

vse zato, da smo na koncu zmagoslavno zagledali deloma zasnežen ali zrnat program naših severnih sosedov (ORF) prek oddajnika na Dobraču, gore za-hodno nad Beljakom. Še dobro, da je dandanašnji tehnologija tako napredovala, da televizijske antene nimajo več česa iskati na strehah, zato je skrajni čas, da ta strešna strašila od tam odstranimo. Tudi trzinska ...

Besedilo in fotografija: Miha Pavšek

Trentska srebrnina pred dnevom mladosti

Koronavirus je precej ohromil tudi delovanje domačega planinskega društva. Konec maja je vendarle stekla zadnja v nizu akcij odstranjevanja invazivnih tujerodnih kopenskih rastlin. Smo pa lahko v minulih mesecih spremljali zanimive planinsko obarvane objave na spletnih in Facebookovih straneh društva ter ne nazadnje gradnjo naših novih prostorov, ki jih že nestrpnost pričakujemo in bodo v novem Domu zaščite in reševanja. Že res, da smo v času omejitve gibanja na lastno občino spoznali še zadnje poti, stranpoti in stezice v nekaj več kot poldeveti kvadratni kilometer veliki trzinski občini. Roko na srce, tu in tam, zlasti v gozdnatem svetu, smo vendarle »prestopili« k ljubljanskim, mengeškim ali celo domžalskim sosedom, a je bilo vse na varni razdalji in brez prekrškov. Letošnji april je bil »nesramno« lep, saj je bilo padavin le za vzorec, posledično pa na pretek lepega vremena. Ves čas omejitev smo pridno migali in delali od doma, kjer se tudi dobro je! Nakopičeno energijo in narastek telesne teže je bilo treba kmalu po odjavi ukrepov preveriti in prevetrili v pravih gorah. Če kje, potem teh ne manjka nad Trento, kjer se da vzpon na nekatere vrhove povezati kar z grebenskimi prečnjem. Enega takih sem izbral za letošnjo prvo pravo turo.

Malo dol in malo gor, in že smo tik pod Trentskim Pelcem, »skriti« prehod je odkrit! Pogled na vrh z jugozahoda je prava geološka poslastica oziroma učna ura o skladnih pobočjih.

Za prečenje grebena Srebrnjak (2092 m)–Trentski Pelc (2109 m) imate kar nekaj možnosti, opisanih digitalno in v knjižni različici. Mene je zamikal ob obisku lovske kočice na Starem Utru lani poleti po lovski poti Čez dol in spustu prek vojaške ceste (24 serpentin!) mimo Podskalarja. Pelc je bil tako blizu, a v resnici še daleč, saj postanejo te gore manj dostopne šele v zgornji tretjini; višinska razlika med dolino in tem grebenom je kar poldrugi kilometer. Izbral sem turo z začetkom in koncem po omenjeni cesti ter prepričal tudi starejšega od sinov, sicer alpinista in športnega plezalca, da se mi pridruži. Navzgor sva šla po cesti do 20., navzdol pa spet od 19. serpentine dalje; slednja je tista, pod katero je voda in na katero se spusti tudi pastirska steza s Starega Utra, ki jo bova uporabila ob vrnitvi. Ko zapustimo cesto, smo hitro na plaznici, imenovani Zvirnik, v zgornjem delu jo uberemo po levem kraku, ki nas pripelje v nekoliko težji svet. Povsem zgoraj je več možnosti, vse zahtevajo nekaj plezanja, ker smo v trentskih gorah. Kljub prebranim opisom na vrhu ugotoviš, da si šel drugje kakor opisovalci. Pozor, ta del je treba prehoditi zgodaj dopoldne ali pa v oblačnem vremenu, sicer vam bo sonce pot pošteno podkurilo!

Ko si enkrat na grebenu in uzreš to »srebrnino«, hipoma pozabiš na vse prejšnje »muke« (tudi koronsko ...), saj so to razgledi tako prvinski kakor le malo kje pri nas. Še celo vršiških motoristov ni več slišati. Grebenko pohajkovanje je v primerjavi z dotedanjo hojo en sam Užitek, namenoma pisan z veliko začetnico. Vmes tako ali tako nimaš kam navzdol dol, zato moraš najti na vršni del Trentskega Pelca izpostavljeni prehod po polički in žlebu (teže ga je najti v nasprotni smeri), kjer te čaka naslednja 360-stopinjska panorama, ki je prava trentska »zlatnina«.

Ko si ven iz »ta hudega« (zgoraj moraš vstopiti v pravi žleb) na melišču, te že čakajo možici za planino Staro Utro, do katere pripelje vojaška cesta, kar pa ne pomeni, da se ne moreš za krajši čas izgubiti

Še zadnji pogled z grebena, natančneje grebenske škrbine na »vršiško« stran, zadaj Travniki in Mojstrovke.

na ruševnati bližnjici. S planine poiščeva bližnjico do 19. serpentine in vode, ki ji prav lepo slediva vse do grape in naprej, kjer pa je »vedno manj«. Kljub vsemu nazadnje izskočiva iz gozda tik nad serpentino z vodo. Za celotno zanko sva potrebovala devet ur, a ne bo nič narobe, če si jih rezervirate deset ali še kakšno več. Mene je »ta mladi« ves čas priganjal in prav je tako. Večino časa sem le modro molčal, pa ne zato, ker ne bi imel česa povedati, temveč nisem prišel do sape ... In tako je tura, ki bi morala biti praviloma češnja na torti ob jesenskem koncu vsakoletne gorniške sezone, postala izhodišče za njeno nadaljevanje. Drugi časi, drugi običaji, kaj hočemo, očitno je virus nekatere stvari obrnil na glavo. A pomnite, tam gor je vse in za vedno na pravem mestu, le obiskovalec teh lepot mora biti ustrezno pripravljen in opremljen ter v spremstvu izkušenih stezosledcev, sodobnikov Špika, Mote in Pavra, starih trentskih gorskih vodnikov!

Miha Pavšek, vodnik PD Onger

Ljubezni vremensko nenaklonjeni mesec

»Pomlad« se imenuje tudi trzinska fontana, ki so jo postavili leta 2008 in je delo akademskega kiparja in slikarja Metoda Frlica. Skoznjo lahko pogledamo tudi takole, takrat ko ne obratuje. (Foto: Miha Pavšek)

Za nami je veliki traven ali cvetnik, osrednji mesec meteorološkega spomladanskega trojčka. Tudi letošnjega bomo tako kakor lanskega pomnili po mokrem in dokaj hladnem ter za sonce nekoliko prikrajšanem vremenu. Temperature so bile enake ali pa celo malo pod dolgoletnim povprečjem (1991–2010), kar je v zadnjih letih prej izjema kot pravilo. Zaradi podnebnih sprememb in posledičnega dviga temperature imamo večinoma opraviti z nadpovprečnimi vrednostmi. Zato nas taki »odkloni« kar nekoliko presenetijo, a nekaj so bili sestavni del normalnega letnega »valovanja« temperatur. V zadnjih desetletjih beležimo večinoma presežne, pogosto tudi rekordne temperaturne vrednosti za tiste kazalnike, ki beležijo toplotne značilnosti vremena. Kakor koli že, morda pa letošnja letina le ne bo tako slaba, saj »meseca maja dosti dežja, v jeseni dosti blaga«. In če pogledamo še malo bolj naprej, »dež v maju, tolst je božič«. Ena od starih vremenskih modrosti pravi tudi, da naj bi bil junij suh, če je maj moker. Prva polovica najsvetlejšega meseca v letu tega ni potrdila, saj nas je že prvi teden pošteno namakalo; morda pa se nam kresnik ali rožnik odkupi v nadaljevanju?

Vreme in protikoronski ukrepi niso bili minuli mesec nič kaj naklonjeni ljubezni. Morda tisti na daljavo, pisemski, e sporočilni in kdove še kakšni – mokrota, hlad, pomanjkanje sonca in poldrugi meter dolga varnostna razdalja ji vsekakor niso bili v prid. Upati je, da ne bomo tudi v nadaljevanju ostali pri platonski ljubezni (uganili ste, imenuje se po grškem filozofu Platonu, 427–347 pr. n. št., sicer Aristotelovem učencu), natančneje tisti, kjer ni dotikov in telesnih odnosov. Poudarek pri tej vrsti ljubezni ni na površ(i)nosti, kjer imamo opravka predvsem z izmenjavo pogledov, lahko tudi dotikov in skromnim besedičenjem. Platonsko ljubezen opisujejo kot ideal čiste ljubezni brez »umazane« spolnosti, saj je temelj te ljubezni hrepenenje in idealiziranje ljubljenih oseb. Vendarle pa tovrstna ljubezen ne seže globoko oziroma ne gane čustev toliko, da bi govorili o metuljčkih zaljubljenosti ali o kakšni resni naklonjenosti. Na kratko, nekaj simpatije ali še bolj po domače – malo sem, malo tja. Ste se kdaj vprašali, zakaj

je prav maj najpogostejše označen kot mesec ljubezni? Odgovor tiči v dejstvu, da nas narava prav ta mesec v letu z vsem, kar se ji »dogaja«, kliče in spodbuja k ustvarjanju novega življenja. To je sicer le en vidik ljubezni, ki je veliko več od partnerske in družinske. V širšem smislu lahko ljubimo svoje prijatelje, rastline, živali, naravo v splošnem, pa tudi umetnost, delo, kulturo in na koncu ves svet. Morda nas je prav letošnja pomlad zaradi posebnih okoliščin navdihnila, da bomo tudi ljubezen začeli dojemati bolj celostno, tudi na račun nekaj časa odsvetovanega druženja in stikov. V naši kulturi ob besedi ljubezen največkrat pomislimo na zaljubljenost; k temu so najbolj pripomogli sodobni mediji. Ti nam jo prikazujejo kot romantično zamaknjenost, ki nam bo izpolnila vse želje in potrebe.

Ko zaljubljenost mine, pa počasi opazimo vse pomanjkljivosti partnerja, in če se iz zaljubljenosti ne razvije prava ljubezen, se razočarani odvrnemo od njega in iščemo nov objekt zaljubljenosti. Če v svojem življenju ne doživljamo prave ljubezni, hrepenimo po njej, in kolikor večje je naše pomanjkanje, toliko večja so pričakovanja in smo se še prej pripravljeni ujeti v past lastnih čustev. V pomanjkanju smo namreč pripravljeni privoliti v marsikaj, kar bi mnogi imeli za popolnoma nesprejemljivo. Če želimo izpolnjujočo zvezo, moramo imeti radi najprej samega sebe, predvsem toliko, da se ne spuščamo v odnose, za katere je že vnaprej jasno, da nas ne bodo osrečili. Po drugi strani pa moramo biti dovolj samozavestni in trdni ter ne smemo podleči paniki, ker nas nihče ne bo maral. Vsak sam je najbolj odgovoren za lastno srečo. Ali drugače povedano: nihče drug nas ne more osrečiti. Zmotno je mišljenje, da je naša sreča odvisna od vedenja drugih, ki naj bi zadovoljili naše morebiti tudi nezrele potrebe; tako smo na najboljši poti, da postanemo odvisni od odnosov. Odvisnosti pa že v temelju niso dobre, tudi tiste, povezane z vremenom, ki hočeš nočeš vpliva na razpoloženje in počutje ljudi in torej posredno tudi na njihovo čustvovanje. Tokrat nas je zaneslo malo stran od vremena, pa nič zato. Koga pa sploh še zanimata dve tretjini dni v maju s padavinami, pričakovano hladni in mokri ledenjaki in nekoliko z zamudo polulana Zofka ter od puščavskega prahu in finega peska umazan sneg v visokogorju, ki ga še vedno lahko opazujemo? Se mi je zdelo, da nikogar, zato se le prepustite ljubezni. V teh časih jo potrebujemo tudi druge mesece v letu, zdaj še toliko bolj kot kadar koli prej!

VREMENSKA POSTAJA OŠ TRZIN (maj 2020)

Kazalec	Podatek
Povprečna temperatura zraka (°C)	14,6
Najvišja temperatura zraka (°C)	26,1
Najnižja temperatura zraka (°C)	3,3
Največja dnevna T amplituda (razlika maks./min. T, v °C)	20,0 (23,3/3,3)
Število dni s padavinami $\geq 0,2 / \geq 2 / \geq 20$ mm)	20 / 11 / 2
Največja dnevna količina padavin (mm)	27,4
Mesečna količina padavin (mm/h)	117
Količina padavin v letu 2020 (mm/h)	291
Najvišja hitrost vetra (km/h) / smer	45/JJV
Št. toplih dni (maksimalna dnevna T zraka ≥ 25 °C)	3

Meteorološki podatki za Trzin za maj 2020. Celoten arhiv je dostopen na spletnem naslovu <http://trzin.zevs.si> (meni Statistika). Vir: Vremenska postaja OŠ Trzin (CZ Trzin).

Živalce, hudobi in kronana korona

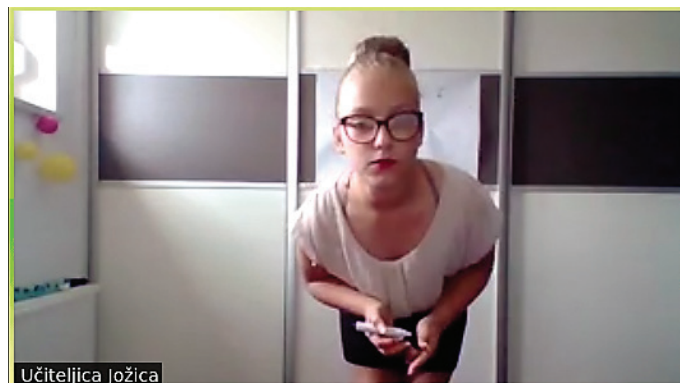
Princesam je dolgčas. Zelo jim je dolgčas, to pa zato, ker morajo biti doma. Zaradi koronavirusa kakopak! Vendar iznajdljive princeske ugotovijo, da obstajajo videoklici, in se začnejo družiti v virtualnem svetu. Zlatolaska, Elsa, Ariela, Merida, Trnuljčica, Sneguljčica, Moana in Jasmina ne zamudijo nobene priložnosti za zabavo s svojimi prijateljicami, hkrati pa razkrivajo, kakšno je njihovo življenje med koronsko karanteno.

Zgodba bo del zaključnega nastopa Mini dramske šole, ki bo kot vsako leto potekal v dvorani Kulturnega doma, vendar bo letos vstop omejen tako, da bo zadoščeno smernicam preventive pred širjenjem koronavirusa. Letos bo nastop 23. junija, zaradi preventivnih ukrepov pa bo število obiskovalcev omejeno in seveda bodo imeli prednost pri obisku tisti, ki so igralcem najbližji.

Tri skupinice Mini dramske šole so namreč nadaljevale gledališko ustvarjanje tudi v času pandemije, srečanja pa so se pod mentorstvom Saše Hudnik in Jasmine Bejtović prenesla v virtualni svet preko videoklicev in spletne komunikacije z mladimi in najmlajšimi gledališčniki.

Mlade igralke iz nadaljevalne skupine Mini dramske šole, s katerimi je ustvarjala Saša, so med spletnim druženjem razmišljale o svojih likih (princeskah), in sicer o tem, kaj pogrešajo v času izolacije, česa se veselijo, ko bo konec, kaj jim ustreza in česa ne marajo. So se naučile česa novega? Gledalci bodo to lahko izvedeli na zaključnem nastopu.

Spletno sodelovanje se na prvi pogled zdi zelo preprosto, vendar brez podpore staršev najmlajša skupina (otroci, stari od štiri do devet let) ne bi mogla sodelovati. Skupaj z mentorico Jasmino so ustvarjali zgodbo o živalih. Vsak teden so v spletni učilnici poiskali delček zvočnega posnetka, zgodbe, ki jo je posnela Jasmina. Naloge mladih gledališčnikov so bile različne, med drugim so soustvarjali zgodbo, risali, snemali kratke videoposnetke in dodajali svoje zamisli.

Starejša skupina Dame drame, v kateri sodelujejo sama dekleta, težav s tehnologijo ni imela. Same so lahko dostopale do spletne učilnice in pošiljale svoje izdelke. Tudi one so pod Jasmininim budnim očesom opravile različne naloge v povezavi z besedilom »Pozor, hudobi na delu!« avtorja Vinka Möderndorferja, katerega priredbo bodo prav tako uprizorile na zaključnem nastopu. Poleg domišljije in nekaj računalniških spretnosti pa so dekleta potrebovala tudi pomoč družinskih članov, na primer pri snemanju videa, kjer so jim roke posodili drugi, one pa so bile pripovedovalke. Gledališče na odru ali na spletu, dokazali smo, da domišljija ne pozna meja!

**Saša Hudnik in Jasmina Bejtović,
Mini dramska šola Zavoda Azum**

Zavod Azum in Osnovna šola Trzin Z gledališčem proti nasilju

Nasilje v vsakršni obliki je žal sestavni del vsakdana tudi med starejšimi osnovnošolci. V zavodu Azum smo pripravili delavnico v okviru projekta pod okriljem evropske mreže Bridge 47, ki je namenjen ozaveščanju in izobraževanju starejših osnovnošolcev o nasilju v njegovih širših pojavnih oblikah, posebno pozornost pa smo posvetili tudi nasilju med zmenkanjem.

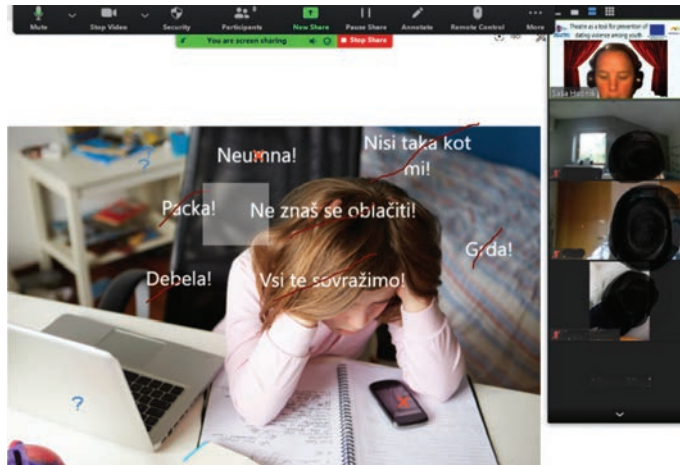
Kot prva se je našemu vabilu za sodelovanje v projektu odzvala Osnovna šola Trzin. Ker nas je pri načrtovanju izvedbe presenetila pandemija, smo delavnico predstavili na splet in jo izvedli kot videokonferenco. Na delavnici so sodelovali učenci, ki v šoli obiskujejo izbirni predmet gledališki klub, vodi ga Marjana Galjot. Z njimi smo se srečali trikrat, na vsaki delavnici pa smo interaktivno obravnavali pojave, kot so diskriminacija, enakost med spoloma, nasilje in nasilje med zmenkanjem. Pri tem so bile uporabljene tudi gledališke tehnike, kot sta igra vlog in improvizacija. V zadnjem času so namreč metode gledališke pedagogike vse bolj prisotne tudi pri pedagoškem delu, saj je lahko gledališče izjemno orodje pri ozaveščanju in izobraževanju, raziskovanju in preizkušanju različnih resničnosti v varnem in nadzorovanem okolju. S sodelovanjem v dramskih dejavnostih mladi lažje razumejo, zakaj je pomembno, da ne poskušajo nasilno vplivati na pravico drugega do lastnih odločitev in da ne dovolijo takega ravnanja z njimi samimi. Prav tako smo razmišljali o tem, kakšna dejanja se uvrščajo k nasilnim, je to lahko partnerjeva ali partnerična prepoved druženja s prijatelji? Je to tudi naračanje, kaj mora kdo obleči, kako se mora vesti, o čem govoriti? Lahko nasilje dejansko ločimo na posamezne vrste ali se te prepletajo? Kaj narediti, ko smo priče nasilju?

Projekt je načrtovan v skladu z načeli globalnega učenja in je namenjen povezovanju konkretnih primerov v širši kontekst v skladu s cilji traj-

nostnega razvoja, še posebej s ciljem številka 5: **Enakost spolov in krepitev vloge vseh žensk in deklet.** Vendar pa smo na delavnicah poudarjali tudi, da je spoštljiv in nenasilen odnos nujen z vseh strani ne glede na spol. Na zaključni delavnici so učenci poudarili, da se premalo govori o tej temi in da bi moral biti pogovor o nasilju večkrat v ospredju tako med mladimi kot tudi v šoli.

Saša Hudnik, Zavod Azum

Posnetek zaslona ene izmed delavnic. Posnetek prikazuje spontan odziv udeležencev delavnice na nasilje. Učencem smo na zaslonu pokazali fotografijo, na kateri so nesramni in nespoštljivi napisi. Učenci so se takoj, ko so videli fotografijo, odzvali s prečrtavanjem napisov. (Foto: Saša Hudnik)

Trzinski KUD v času pandemije

Delovanje Kulturno umetniškega društva Franc Kotar Trzin je bilo v času pandemije zelo omejeno, saj so bili odpovedani vsi dogodki, vaje in druženja. Prostor društva so bili v omenjenem času osamitve tako na voljo le štabu Civilne zaštite Trzin, za vse druge obiskovalce pa so bila vrata Kulturnega doma zaprta. Kako se je s tem soočalo društvo, smo vprašali predsednico Aleksandro Kmetič in dejavno članico Veroniko Weixler. Pojasnili sta, da so že pred pandemijo začeli zavzete priprave na Trznfest 2020, ki letos praznuje dvajset let, a zaradi nastalega položaja slavlje letos ne bo mogoče. Aleksandra in Veronika obljubljata, da bo zato naslednji Trznfest toliko bolj neverjeten.

Performans New Reality,
foto: Gabrijel Gales

»Poleg tega smo začeli vaje za novo predstavo, in sicer priredbo *Can-carjevega Pohujšanja v dolini Šentflorjanski* v režiji Mateja Mijatoviča,« sta dodali kulturnici. Zaradi protitikoronskih ukrepov so morali za (ne) določen čas zaustaviti tako vaje kakor napovedane predstave. Odpovedati so morali tudi literarni večer, katerega gost bi moral biti Tomaž Lapajne Dekleva. »V času krize sva najbolj pogrešali druženje in ustvarjanje s soigralci iz KUD-a, ki je bilo v tem času omejeno na virtualno komuniciranje.« Kot na vseh drugih področjih, ki so utrpela določene posledice pandemije, se je tudi kulturno delovanje v Trzinu začasno ustavilo.

»Med osamitvijo sem kljub drugemu delu in obveznostim nadvse pogrešala kulturne prireditve,« je že povedano dopolnila nekdanja predsednica Društva, današnja blagajničarka in še vedno zelo dejavna članica, Brigita Ložar. »Pogrešala sem tudi pevske vaje s Čivkami in vse drugo. Žal mi je, da je delovanje KUD-a tako zastalo, in upam, da to ne bo imelo dolgotrajnih posledic. Odpadel je, kot že omenjeno, tudi znameniti Trznfest, šele nedavno pa smo znova lahko začeli delati in vaditi.«

Kljub premoru in nekaterim še vedno veljavnim omejitvam Društvo deluje naprej, saj novo predstavo trenutno pripravlja odrasla gledališka skupina, medtem ko imajo uspešni Hlodi »leto počitka«. Zaradi pomladanskih ukrepov se je premiera nove predstave prestavila na jesen, kar pa ne ustavlja njenih ustvarjalcev niti jim ne jemlje navdiha in zagnanosti. Od otroških in odraslih abonmajih, za katere skrbita Saša Hudnik in Brigita Ložar, se sicer še usklajujejo, bodo pa ti po mnenju predsednice zagotovo izvedeni, razen v primeru ponovne višje sile. »Našli bomo način, da bomo poskrbeli za vse naše abonente.«

Dejaven je vseskozi ostajal večji del otroške gledališke skupine Show, ki je tik pred začetkom razglasitve pandemije, 8. marca, izvedla premierno uprizoritev avtorskega muzikala *Hiška prijateljstva*. Režirala ga je Saša Hudnik, ki je zanj napisala tudi scenarij, za glasbo in aranžma pa je poskrbel Igor Razpotnik mlajši. Skupina Show KUD Franc Kotar Trzin, ki deluje pod Sašinim mentorstvom, se je izkazala tudi po razglasitvi pandemije, saj je kar deset od petnajstih članov

spletno ustvarjalo v obliki videokonferenčnih klicev. Srečevali so se enkrat na teden in uresničevali različne naloge. »Med njimi je bil, denimo, tudi oglas za korona izdelke – izdelke, brez katerih se ne bi dalo preživeti pandemije, nekateri člani pa so posneli kratke avtorske igrane prizore,« je pojasnila Saša Hudnik, mentorica skupine. »Ker so odpadle tudi pevske vaje s Čivkami, je tako ostalo več časa za naštetost.«

Veronika, ki skupaj s Sašo skrbi za vsebinsko privlačne in z zanimivimi gosti popestrene literarno-kulturne večere, je dodala, da se bodo ti vnovič začeli septembra, kot prvi pa bo nastopil že omenjeni Tomaž Lapajne Dekleva, ki se je moral v marcu zaradi izrednih razmer udeležbi odpovedati. »Če bodo razmere stabilne, bodo ti kulturni večeri potekali po že ustaljenem urniku, torej vsak zadnji četrtek v mesecu, v Dvorani Marjance Ručigaj.« Obe sogovornici sta dodali, da KUD pri njegovem delovanju vseskozi močno podpira Občina, na kar računajo tudi v prihodnje.

Čeprav se v KUD-u resnično trudijo, da bi znova zagnali celotno kulturno delovanje, se zavedajo, da ukrepi otežujejo vaje in celoten postopek priprav. »Dejstvo je,« je še pristavila Aleksandra, »da ustvarjalci v KUD-u ne želimo ogroziti zdravja gledalcev, a našega umetniškega ustvarjanja nobeni ukrepi ne morejo zaustaviti, zato bomo vedno našli pot do varnega prikazovanja ustvarjenih vsebin.« Četudi si želijo polno dvorano in pristen stik z obiskovalci dogodkov, zdrave ljudi še vedno postavljajo na prvo mesto, in dokler bodo veljali določeni ukrepi, se jih bodo strogo držali. Bo pa zato vnovično srečanje v gledališki dvorani, ko bo čas za to, toliko slajše. Za vse nas.

Barbara Kopač

Premiera avtorskega muzikala *Hiška prijateljstva* 8. marca 2020,
foto: Peter Hudnik

Polona Lovšin, akademska
slikarka in ilustratorka

Med razveseljevanjem otrok in angažirano umetnostjo

Razstava del Polone Lovšin, akademske slikarke in ilustratorke iz Trzina, je prva razstava, ki je v Center Ivana Hribarja prišla po karanteni. Najbrž si ne bi mogli želeli bolj »prave« razstave po koronskih ukrepih, kot so pravljične, mehke in barvno bogate ilustracije Lovšinove. Zdi se, da nas podobe izpod njenih rok zazibljejo v otroškost in popeljejo v tisto prijetno občutje, ko smo nekje med blazinami, morda v maminem naročju, čemeli s svojo najljubšo slikanico in jo znova in znova in znova prebirali. Bržkone prav zaradi slik, ki začarajo in vodijo v neki drugi svet. Na drugi strani bogate koloristike pa nas, bam, pričaka črno-beli svet resničnosti, ki ga umetnica slika s pretanjenim občutkom za aktualno problematiko naše družbe. Njen opus ilustracij deklice s kužkom v zadnjem času navdušuje predvsem sledilce Facebookove strani Polone Lovšin. V njem zlahka prepoznamo avtorico.

Ali deklica s kužkom že ima ime?

Ne, deklica nima imena, zagotovo bo tudi ostala brez. Tudi kužek ostaja brez imena, čeprav je to naš družinski frajer Gucci, corgi, valižanski ovčar. Mlajša hčerka Mima si ga je neskončno želela in ga dobila noč pred božičem leta 2017.

Zelo smo se razveselili vaše razstave, ki je prva po odpravi protikoronskih ukrepov, a ob prihodu v Center Ivana Hribarja smo ostali nekako nepotešeni, saj je bil dostop do del v prvih dneh omejen, pa tudi uradnega odprtja razstave (zaradi znanih razlogov) ni bilo. Obiskovalci smo pomislili, da bi vam kot Trzinki (a ne samo zato!) v domačem kraju lahko namenili večjo razstavo.

Izbor del in število ilustracij sem prepustila kuratorici razstave Saši Bučan iz kamniške Galerije Mihe Maleša Medobčinskega muzeja Kamnik. Sprva sem nameravala razstaviti več del Deklice z vžigalicami, a se mi je zdelo modreje, da z njimi še nekoliko počakam na čas, ko bo slikanica izšla. To bo predvidoma letos. Sicer pa Trzin žal nima primerne galerijskega prostora. Galerije so očiščen prostor, zgolj s praznimi stenami, zato se je kuratorica odločila, da bodo ilustracije kot tisk na kapa papirju. Meni se je to zdela čudovita ideja. Že 40 let živim v Trzinu, tu sem obiskovala tudi osnovno šolo in celo moji hčeri sta imeli kar nekaj učiteljev, ki so poučevali tudi mene. Tako številni vedo, da sem od nekdaj predana risanju.

Ste zagovornica angažirane umetnosti. Svoj prispevek ste ji med drugim dodali s posodobljeno Deklico z vžigalicami in več ilustracijami trenutno aktualnih dogodkov, ki jih objavljate na svoji Facebookovi strani. Med najbolj odmevnimi so ilustracije dogodka »do spodnjic« pred kulturnim ministrstvom, dogajanja pred parlamen-

Akademska slikarka in ilustratorka Polona Lovšin s kužkom Guccijem ob Frnih-tovem bajerju (Foto: osebni arhiv Polone Lovšin)

tom in poklon zdravstvenim delavcem med koronakrizo. Kako so pravzaprav nastale te ilustracije?

Deklico z vžigalicami, delo H. C. Andersena, sem zasnovala tako, da je postavljena v današnji čas. V te ilustracije sem vključila ne samo današnji prostor, ampak tudi marsikatero problematiko, ki pesti družbo. Glede deklice s kužkom pa, hm ... Prijatelju sem v nekem trenutku rekla, da sem sita negativizma in ustrahovanja ljudi preko medijev in da bi rada ljudem narisala na obraze nasmehe ... in tako se je rodila ta deklica. Motivi so preplet občutij, informacij iz okolja in tistega, kar me je predramilo. Ne prenesem krivice kot tudi ne blatenja ljudi, za katere vem, da so čudoviti, predani umetniki. Mednje spadata Prešernova nagrajenka, igralka, plesalka Katarina Stegnar in igralec, plesalec Primož Bezjak, ki je na protestu pred Ministrstvom za kulturo povsem legitimno in z vso pravico izvedel performans.

Žal tudi sama velikokrat poslušam, da živim na račun davkoplačevalcev – ampak le kako, saj si tudi sama plačujem prispevke, pridno delam za založnike, nimam dopusta ...? Po merilih države mi gre preveč dobro, ker si plačujem prispevke, glede na merilo sociale pa predstavljam socialno ogroženo družinico, saj sem mama samohranilka dveh šoloobveznih otrok. Ministrstvo za kulturo gleda le na zaslužek ustvarjalca in ne upošteva, ali ima

O Poloni Lovšin

Polona Lovšin (v juniju je praznovala 47 let) je imela svojo prvo razstavo v Kamniku že kot srednješolka, resneje pa se je z otroškimi ilustracijami začela ukvarjati leta 1999. Sprva je objavljala v revijah in učbenikih, sodeluje pa tudi s tujimi založbami Pan Macmillan, Penguin Books in Templar Publishing ter razstavlja doma in tujini. Po diplomski iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani leta 2000 je bila za ilustracije slikanice Bobek in barčica leta 2004 predlagana za nagrado izvirna slovenska slikanica, dve leti pozneje pa je bila nagrajena tudi za ilustracije slikanice za dislektike Medo reši vsako zmedo. Svoja dela med drugim predstavlja v okviru ljubljanskega knjižnega sejma, knjižnega sejma v Bologni, na bienalu ilustracije na Japonskem in v Bratislavi. Kuratorica razstave Saša Bučan je o njenem delu med drugim zapisala: »Ob njenih figurah, pa naj bo to podoba otrok ali odraslih oseb, različnih živali, rastlin pa tudi objektov ali celih prostorov, se nam zdi, da gre pri umetnici za izjemen občutek za vsakršno živost, ki jo obdaja – v vsem najde skrivnostno formulo in jo pripelje do zavidljive podobe: kdor jo enkrat uzre, je menda nikoli ne pozabi.« Razstava v Centru Ivana Hribarja se končuje v teh dneh, medtem ko si jo v Kamniku lahko ogledate še do 13. avgusta.

Ilustracije iz opusa deklice s kužkom se dotikajo aktualnih družbenih dogodkov.

umetnik otroke ali pa je samski, in to je povsem napačno. Javnost ne pozna ne sistema ne umetnikov in najlažje je kritizirati. Poleg tega so umetniki, ki se ukvarjajo z gledališko umetnostjo ali ne nazadnje z glasbo, kjer je poglavitni obiskovalec, v zelo težkem in nezavidljivem položaju.

Na ilustracijah deklice s kužkom je njeno rdeče ličice edina barva poleg bele in črne. Jaz jo razumem kot »upanje«. Kaj pomeni vam, še posebno zato, ker pravite, naj ne iščemo pri vas nasmehov, saj da ste bitje melanholije?

Gre zgolj za tehniko brez globljega pomena; risba z ogljem, črno akrilno barvo in rdečo barvico. Res pa so to risbe, pri katerih je podanih veliko mojih osebnih izpovedi, kar mi je ljubo. Kar precej časa sem bila zelo sramežljiva deklica in vsi so vedeli za moja rdeča lička, zato so tu. Zdi se mi, da ljudje napačno razumejo pomen besede melanholija. Meni je neizmerno všeč, a kdor me pozna, ve, da se veliko smejem, tudi rada kakšno hudomušno pripomnim, zato pravim, naj pri meni ne iščejo nasmeha, ker ga ne skrivam. Črna barva pa ima pri meni isti pomen kot pri nekom, ki mu je všeč rumena. Ni bistvene razlike.

Če bi nekomu, ki mu umetnost ni blizu, želeli približati slikanje in ilustracije, kako bi ga povabili na svojo razstavo? Kaj je tisto, kar želite deliti s svetom?

Sem precej nevsiljive narave, pa ostajam le pri besedi vabljeni, imam pa to prednost, da so moja dela natisnjena v knjižni obliki. Naložila sem si poslanstvo razveseljevati otroke, zato mi je v veliko veselje, da vedo za moje slikanice.

Nam zaupate še kaj več o sebi? Odgovor prepuščam vam glede na to, koliko želite deliti z nami. Nekje ste omenili, da ste se že vozili proti otoku mrtvih?

Moj svet je zelo pravljichen, a ne toliko stran od vrednot, ki mi veliko pomenijo. Družinica mi je pomenila vse in tolažim se, da tudi pri Rdeči kapici oče ni omenjen, a iskreno me je ločitev mnogo bolj čustveno zlomila kot bolezen, čeprav tudi ta ni bila lahka. Ne skrivam, da sem od svojega 35. leta starosti, torej že 12 let, 80-odstotni invalid brez debelega črevesja in s stomo. O stomi ljudje premalo vedo, saj jo še vedno povezujejo zgolj s starejšimi. Naučila sem se z njo živeti in na njen račun izustiti marsikatero šalo, vendar ko sem zbolela, je imela moja mlajša hči le tri leta in meni je bilo pomembno zgolj to, da še živim. Sem pa hvaležna svojemu kirurgu, dr. Zdravku Štoru, da me je rešil pred smrtjo. In seveda hčerama Emi in Mimi, ki sta moj navdih v vseh pogledih.

Tanja Bricelj

Polona Lovšin si je za poslanstvo izbrala razveseljevati otroke. Veliko ji pomeni, če njene slikanice prepoznajo. (Foto: Tanja Bricelj)

AneX Pleind, trzinski raper, traper in glasbeni producent v učenju Z glasbo želi spreminjati naš pogled na svet

Maj z umetniškim imenom Anex Pleind (izpeljano iz ang. unexplained) je star 20 let in živi v Trzinu. Rad igra nogomet in uživa v umetnosti, kot svoj konjiček pa je opisal tudi pogoste odhode v Ljubljano in »henganje« s prijatelji. Najpomembnejše v življenju mu pomeni glasba, s katero se ukvarja že dobrih šest let. Piše avtorske pesmi, pred dobrim letom se je začel ukvarjati tudi s produkcijo glasbe. Zvrsti njegovega ustvarjanja glasbe sta rap in trap, zadnje čase pa se podaja tudi v različne podžanre housa in popa. Ne želi imeti klasične službe in ni izbral »varne« poti zaposlitve in rednih prihodkov, ampak si želi to zagotoviti z glasbeno kariero, z ustvarjanjem glasbe in projektov, povezanih z njo. Navdiha ima dovolj za vse življenje!

Kam segajo tvoji začetki ukvarjanja z glasbo?

Že pri osmih letih sem napisal prvo besedilo, ki je bilo rockerske zvrsti, prvič pa sem resno začel pisati besedila pri 14 letih, ko sem slišal komad Eminema in Rihanne »The Monster«, torej povsem drugačnega žanra. Takrat sem bil še bolj sramežljiv, zato prva tri leta svojih besedil nisem kazal nikomur.

Kdo te je navdušil za ustvarjanje glasbe?

Eminem je bil povod, da sem začel pisati besedila, od slovenskih reperjev pa sem takrat poznal po večini le komade Zlatka in Krecha (*smeh*), bolj sem se zgledoval po tujih glasbenih ustvarjalcih, največ ameriških, ker se mi je takrat angleški jezik zdel veliko bolj speven.

Imaš morda kakšnega vzornika, po katerem se zgleduješ?

Vsi moji vzorniki so mrtvi. (*smeh*) XXXTENTACION mi je predstavljal največjega vzornika, saj je bil najbolj raznovrsten na svojem področju. To pomeni, da se je dotikal največ različnih žanrov in tipov glasbe in jih kombiniral. Ustvarjal je rap, trap, pop, RNB, klasični rock, grunge, ne ravno klasike, v svoje pesmi pa je pogosto vpeljal tudi jazz, metal, »futuristic sound«. Njegovi komadi so zelo čustveni in veliko najstnikov, ki ga poslušajo in svojih čustev ne razumejo ali pa se z njimi ne znajo spopadati, se lahko z njegovo glasbo zelo poistovetijo.

Ustvarjaš bolj avtorske pesmi ali jih raje prirejaš?

Po večini je avtorsko vse, kar sem do zdaj objavil (npr. na družbenih omrežjih), vendar pa imam ogromno neizdanih komadov, ki so samo napisani, in med njimi so tudi priredbe. Ne le lirične, pač pa zdaj, ko sem se začel ukvarjati še s produciranjem glasbe, tudi inštrumentalne priredbe.

Katera avtorska pesem ti je najljubša?

Za zdaj še ne bi rekel, da sem stooostotno zadovoljen s katero koli pesmijo. Imam pa tri najljubše, ki še niso zunaj, vendar so še v pripravi. Naslov ene izmed njih je »@oceanija« in je nastala v sodelovanju z nekdanjim sošolcem Janezom. Na Youtubu bo objavljena v juniju.

Kje iščeš navdih za besedila?

Različno, odvisno od tega, kaj je tema pesmi, in odvisno od mojega razpoloženja. Ponavadi iščem navdih v sebi, v svojih podoživljanjih. Če pa je glasba oziroma besedilo bolj ekstrovertirano, potem pa iz okolice, iz tega, kar sem doživel, le da so tu mišljeni dogodki okoli mene ne na psihični, ampak na povsem fizični ravni. V teh besedilih je vsebovano moje dožemanje delovanja sveta in družbe. Če povzamem, imam dve vrsti navdiha: črпам iz misli in iz dejanj.

Kje si že imel nastope in ali te je mogoče najeti?

Ja, seveda me je mogoče najeti (*smeh*), čeprav bi bil trenutno nastop kratek, pa vendar je kar nekaj projektov in »demov« v nas-

tajanju. Prvi uradni nastop na Rap battlu sem imel na Metelkovi pred kakšnim letom in pol. Čeprav mi ni šlo preveč dobro in moj nastop ni bil ravno vrhunec »freestyla«, sem prvič nastopal pred širšim poslušalstvom in takrat ugotovil, da je to res to, kar želim početi v življenju.

Te je bilo na odru strah?

Strah pred neuspehom je tisti očitni strah in tudi sam sem ga imel, seveda. Morda tudi strah pred tem, da bi se osramotil.

Občutiš zaradi ustvarjanja glasbe kakšno odrekanje?

Recimo, da občutim odrekanje normalni zaposlitvi. Zame ni zanimivo, da bi opravljal običajno službo osem ur na dan, da bi za nedoločen čas obtičal na delovnem mestu, ki mi ne bi bilo v veselje. V tej smeri je končni cilj vsekakor neodvisno živeti od umetnosti.

Katera je tvoja najljubša zvrst glasbe?

Trenutno old school rap in trap, vendar odkar sem začel producirati, poslušam zelo različno glasbo vse od housa, synthwava, korejskega popa do jazz, klasične glasbe. Iz različnih žanrov glasbe črпам navdih za produkcijo.

Kakšno glasbo ustvarjaš?

Prva tri leta sem večinoma pisal old school rap besedila, potem pa je postal aktualen trap. Najprej sem imel odpor, vendar mi je na koncu prirasel k srcu. Odkar sem začel producirati glasbo, pa ustvarjam house, synthwave in pa različne oldschool rap, pop, trap beate.

Bi za konec dodal še sporočilo za trzinsko mladino?

Trzin ima ogromno nadarjenih posameznikov z neizkoriščenim potencialom. Poskušal bi povezati te posameznike in vse, ki so nadarjeni na področju glasbe, produkcije, fotografije, skratka nasploh v umetnosti, v skupni višji cilj ali skupni projekt.

Nina Rems

Gospa učiteljica Korona:

»No, učenci*, kaj smo se naučili?«

»Ker nas je stanje (tako kot vse v državi) našlo nepripravljene in ker je bila podpora države omejena, smo se predvsem trudili, da zagotovimo učno kontinuiteto,« je večmesečno obdobje učenja na daljavo opisala Mateja Chvatal, ravnateljica Osnovne šole Trzin. Poudarila je, da so se trudili zagotoviti čim več neposrednega stika med učenci in učitelji; da je velik dosežek, da so izobraževalni proces sploh nadaljevali in ga pripeljali do konca; da so se otroci nekaj naučili, bili ocenjeni, napredovali in da bodo v teh dneh dobili spričevala, saj bi se lahko končalo tudi s splošnim zaprtjem šol. »V prihodnje pa se bomo morali na take stvari pripraviti – kot država, družba in kot posamezniki.«

V Osnovni šoli Trzin so z anketo med učenci in starši preverili, kako je potekalo učenje na daljavo in kakšne so bile najpogostejše težave pri tem. Povratne informacije jim bodo služile kot izhodišče za izboljšave ob morebitnem novem zaprtju šol in za boljše tehnično in didaktično pripravljenost. Učenje na daljavo je sicer pokazalo precejšnje razlike med učenci, oddelki, učitelji in starši, te pa izhajajo tako iz različnih življenjskih okoliščin, različne stopnje motiviranosti za delo kakor tudi iz različne opremljenosti z znanjem, kompetencami ali tehnično opremljenostjo na področju informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT).

Na pobudo staršev je Svet staršev konec maja sklical tudi izredno sejo in nanjo povabil vodstvo šole. Njihov glavni namen je bil konstruktivno predstaviti stiske staršev in se posvetovati o tem, kako v prihodnje ob podobnih razmerah delovati čim bolj učinkovito in primerno za otroke. Starši so omenili, da bi si želeli več odzivnosti učiteljev (tudi klicev po telefonu), več videoklicev in videopredavanj, pri čemer se zavedajo, da tudi učitelji pogosto niso imeli ne navodil in ne ustreznih orodij. Neposredni stik z učenci so pogrešali tudi

učitelji, je povedala Chvatalova, predsednik Sveta staršev, Tomaž Kadunc, pa je opozoril, da bi ustanoviteljica šole, torej Občina Trzin, morala poskrbeti za enotno tehnično opremo (službeni prenosnik), kar bi učiteljem olajšalo delo.

Vprašanje, ki ga v naslovu postavlja gospa učiteljica Korona, se torej ne nanaša le na učence od prvega do devetega razreda, ampak so se v vlogi učencev znašli tudi starši in učitelji, vodstvo šole in občina, ki so s svojimi vprašanji pogosto ostajali sami, brez odgovorov. Navodila šolskega ministrstva so bila preskopa ali poslana zadnji hip in velikokrat neživljenjska, zelo različna pa so bila tudi izhodišča za delo – in to pri vseh, tako učencih kot učiteljih in starših. Ker pa je še posebno med šolniki zavedanje o vseživljenjskem učenju veliko, smo prepričani, da se bodo pred morebitnim jesenskim drugim valom koronabolezni bolje opremili z novimi znanji, še prej pa bodo vsi, učitelji in učenci (in starši), odšli na počitnice. Če kdaj, potem so si jih letos zares zaslužili!

Tanja Bricelj

*Namesto besede učenci poljubno vstavite: učitelji, starši, vodstvo, občina, država, družba

Drugo- in tretješolci soustvarjali Grinijev časnik

Grini, maskota Javnega komunalnega podjetja Prodink, za mlajše osnovnošolce vsako leto pripravi natečaj ali nagradno igro, s katero učence spodbuja k razmisleku o varovanju okolja, pravilnem ravnanju z odpadki, spoštljivem odnosu do vode in pomenu pravilnega ravnanja z odpadno vodo. Že drugo leto zapored je tako potekal natečaj Grinijevo časnikovanje.

Grini je v začetku tega leta obiskal učence drugih in tretjih razredov v šolah na območju občin Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče ter jih tokrat povabil k ustvarjanju na teme, povezano z vodo: človek in voda, vodni krog, kaj ne spada v kanalizacijo in recepti za napitke z vodo. Učenci so ustvarili več kot 350 čudovitih izdelkov, med katerimi ni bilo preprosto izbrati najboljših, saj so bili vsi dobri, predvsem pa vsak izmed njih nekaj posebnega. Žirija je imela zelo težko delo. tolažilo pa jo je dejstvo, da so vse risbe objavljene na spletni strani www.grini.si.

Izbrani izdelki so objavljeni v Grinijevem časniku, ki so ga prejeli učenci drugih in tretjih razredov.

Vsem, ki so poslali svoje prispevke, se zahvaljujemo za trud in sodelovanje. Če bodo otroci takšnemu razmišljanju sledili tudi v prihodnje in v skladu z njim ravnali, bo iz naših pip še dolgo tekla čista pitna voda.

Javno komunalno podjetje Prodink

Oglejte si Grinijev časnik tukaj

Zdravljenje hudih oblik covid-19 z matičnimi celicami

V svetu biotehnologije do sedaj še nihče ni uspel razviti učinkovitega zdravila za covid-19 ali cepiva zanj, zato je treba iskati druge načine zdravljenja težje obolelih. To počnejo tudi v podjetju Educell, sestrskim podjetjem Biobanka, ki deluje v Trzinu in o katerem smo pisali v prejšnji številki.

Educell velja za prvo biotehnološko podjetje pri nas in za eno pionirskih podjetij s področja celičnih terapij in regenerativne medicine na svetu. Celične terapije so novi načini zdravljenja, pri katerih pacientu lastne ali darovalčeve celice pripomorejo k izboljšanju bolezenskega stanja tedaj, ko standardno zdravljenje ne zadošča. »Naši izdelki se uporabljajo v slovenskih kliničnih ustanovah za zdravljenje articularnega hrustanca, vezikoureteralnega refluksa, regeneracijo kostnega tkiva in zdravljenje imunoloških motenj,« pove direktor podjetja, dr. Miomir Knežević, ki poudari, da so eni od dveh podjetij na svetu z licenco za gojenje krvotvornih matičnih celic. Že pred šestimi leti so za zdravljenje hudih imunskih zapletov, ki nastanejo kot posledica presaditve darovanega kostnega mozga ob raznih onkoloških ali hematoloških boleznih, v laboratoriju v Trzinu razvili inovativni celični pripravek poimenovan ImmunoArt. »Glede na klinično izkazano učinkovitost umiritve imunskega odziva pri nekaterih pacientih, bi lahko ImmunoArt lahko deloval tudi v primeru prekomernega odziva imunskega sistema pri pacientih s covidom-19.«

Dr. Knežević je koordinator projekta FACI!, v okviru katerega deluje konzorcij 13 partnerjev iz osmih držav in treh celin. Sestavljajo ga strokovnjaki s področij celične terapije, inženiringa bioreaktorjev in medicinskih pripomočkov, identifikacije in karakterizacije virusov, biofarmacevtske proizvodnje, kritične oskrbe in upravljanja s kliničnimi preskušnji ter regulativnih zadev. V projektu sodelujejo tudi slovenski raziskovalci Nacionalnega inštituta za biologijo, Fakultete za farmacijo in Inštituta za mikrobiologijo in imunologijo Medicinske fakultete. Projekt je usmerjen k dvema ciljema; razviti terapevtske celice za zmanjševanje dihalne stiske in preprečiti razvoj komplikacij in vnetje pljuč z uporabo protivirusnega zdravila,

ki se ga vnese v okužene celice. »Ta trenutek je na svetu le nekaj podjetij, ki imajo ustrezna regulatorna dovoljenja, opremo, znanje in skupino ljudi, ki bi bili sposobni realizirati tovrstne terapije. Eno od njih je prav Educell,« pravi dr. Knežević in dodaja, da s pripravi matičnih celic že poskusno zdravijo bolnike s covidom-19 v Srbiji (Beograd in Kragujevac) in Italiji (Videm). Prepričan je, da pomenijo celične terapije velik preboj v medicini: »A varnost pacientov je pri tem vedno na prvem mestu.«

Tanja Jankovič

Največja matica na svetu tehta dobri dve toni

Namesto akrobatov Dunking Devils so na največjo matico na svetu tokrat splezali kar zaposleni. (Foto: arhiv podjetja)

»Kakovost, znanje, sanje« je napisano na plošči s podatki o največji matici na svetu, ki je težka dobri dve toni, široka štiri metre in visoka 3,6 metra. Matica se poteguje tudi za uradni naziv »največje na svetu« pri Guinnessovi knjigi rekordov in stoji na dvorišču nove poslovne stavbe podjetja Matica MB, ki ga poznavalci poznajo še iz poslovne zgradbe v Trzinu.

»Brez matice ne bi bilo ničesar, ne najdaljšega mostu, ne najvišje zgradbe in ne poletov v vesolje. Ponosni smo, da naša matica tokrat ni povezovala samo kovinskih delov, ampak ljudi, s katerimi smo ustvarili navdihujočo zgodbo,« je povedal Matej Burger, direktor podjetja Matica MB, ki je k izdelavi največje matice na svetu pritegnil še podjetji Lesnina OK in Dvig. V sodelovanju z akrobatsko skupino Dunking Devils je v minulih mesecih nastal video, ki ga na kanalu Youtube najdete s ključnimi besedami The Biggest Nut (ang. matica). V teh dneh je podjetje dobilo svoje nove prostore v sosednji Komendi, kjer v poslovni coni odpirajo tudi maloprodajno trgovino s pritrdilno tehniko in delovnim orodjem. (tb)

Projekt »Virtualno ni realno«

Iskali bomo alternativne oblike druženja

Skupina sedmih študentov magistrskega študija socialne pedagogike na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani je v okviru predmeta Menedžment razvila projekt Virtualno ni realno. Člani skupine Pija Florjančič, Sara Hočevlar, Maja Istenič, Andreja Nadrah, Iza Ustar, Luka Piletič in Anja Mal so s projektom želeli spodbuditi socialno interakcijo med mladimi, saj se vsi zavedamo, da se v zadnjih letih preveč posvečamo svojim telefonom in virtualnemu svetu.

Študenti so pripravili letake z nalogami, s katerimi so želeli mlade spodbuditi h kakovostnejšemu preživljanju prostega časa. Želeli so, da bi mladi naloge za razgibavanje možganov reševali na avtobusih, v kavarnah, skratka ko na kaj čakajo in se kratkočasijo. Z Anjo Mal, eno izmed ustvarjalcev projekta, smo opravili spletni intervju, v katerem pojasnjujemo, za kakšen projekt gre.

Kako to, da ste se lotili tega projekta, kaj ste želeli z njim doseči in kakšne rezultate pričakujete?

Projekt je nastal v okviru predmeta Menedžment, naša naloga pa je bila, da oblikujemo in izpeljemo projekt na področju, ki nas zanima. Na začetku smo želeli narediti nekaj na področju »vplivnežev« in mladih, ki jim sledijo. Naredili smo hitro analizo stanja pri mladih (anketirancev je bilo 501, večina je bilo srednješolcev in študentov ter nekaj osnovnošolcev). Ugotovili smo, da vsi vprašani uporabljajo vsaj eno od spletnih omrežij (Facebook, Instagram, Youtube), več kot polovica jih tudi sledi tako imenovanim »influencerjem«. Ugotovili smo tudi, da kar nekaj mladih spremlja vplivneže za krajšanje časa (na primer ko čakajo avtobus, prijatelja ipd.). Ta podatek se nam je zdel zelo zanimiv in tako smo oblikovali letake, ki smo jih po prvotni zamisli želeli razdeliti po kavarnah v bližini srednjih šol in fakultet, na avtobusnih postajah ... Tako bi spodbudili mlade, da dolgčas preživljajo v realnem (uporaba naših letakov) in ne v virtualnem svetu (»skrolanje« po telefonu). Stanje v sredini marca nam je preprečilo izvedbo, zato smo naš projekt nekoliko preoblikovali in ga namenili širši populaciji – ne le mladim, ampak vsem, ki so v tem času več doma in iščejo zamisli za popestritev prostega časa. Tudi pri preoblikovanem projektu naš cilj ostaja podoben – da bi ljudje nekaj trenutkov namenili nalogam na naših letakih in se tako »odklopili« od naprav.

Kakšen je pomen socializacije med mladimi?

Vemo, da je proces socializacije najpomembnejši v obdobju mladostništva. Takrat stiki s prijatelji najbolj vplivajo na odraščanje mladostnika, prav tako je navezovanje stikov pomembno v obdobju otroštva, saj se s tem procesom učimo družbenih vrednot, pravil, kulture in moralnih pravil. S preselitvijo druženja na spletno omrežje je ta proces zelo okrnjen, kar bi lahko imelo posledice, a le če bi bili v karanteni dlje. Vseeno so spletni kanali vsaj nekakšen nadomestek in podaljšek fizičnega stika in okolja, ki mladim omogoča raziskovanje sveta. **Kaj lahko mladi pričakujemo v prihodnje?** Čeprav se nekatere skupne dejavnosti še nekaj časa ne bodo smele izvajati, pa bomo našli alternativne oblike preživljanja skupnega časa, kar ni ravno slabo. Tu se bosta pokazali naša iznajdljivost in ustvarjalnost. Mislimo pa, da ne bomo kaj manj prijatelji, kot smo bili do zdaj.

Kako je treba v tem času ravnati – še bolj negovati prijateljstva, se redno slišati, videti na spletu ali počakati na osebne stike?

Menimo, da je v trenutnih okoliščinah prijateljstva treba negovati tudi po telefonih, s spletnimi kamerami in spletnimi omrežji. To je v danih razmerah edini način za zagotavljanje občutka povezanosti s prijatelji. Vseeno pa je osebni stik še pomembnejši, saj nam komuniciranje v živo dá širšo sliko o sogovorniku (obrazna mimika,

TI JE DOLGČAS?

Poglej okoli sebe in fotografiraj:

- Nekaj, kar ti nariše nasmeh na obraz.
- Nekaj, kar si želiš spremeniti.
- Nekaj, kar ti je pomembno.
- Nekaj, kar želiš videti vsak dan.

Slike shrani in jih ne objavi.

Tudi tvoje življenje je zanimivo, pusti virtualno in vstopi v realno.

virtualnonirealno@gmail.com

kretnje). Ni treba, da je srečanje nujno v kavarni na kavi, v kinu ali kje drugje v zaprtih prostorih, ampak je lahko v parkih, naravi ... Imamo pa še eno dobro zamisel: prijatelju pošlji pravo pismo po pošti! Ta je danes redkost in verjamemo, da bi pritegnilo veliko pozornosti in bi prijatelju veliko pomenilo.

Projekt »Virtualno ni realno« je za današnje razmere še kako smisel in zelo aktualen. Po tem, ko smo cele dneve preživel doma, sami s svojimi mislimi, smo za preživetje dolgčasa še hitreje posegli po telefonu. Boljše pa bi seveda bilo, če bi se zamotili z miselnimi igrami ter se ob tem tudi zblížali z družinskimi člani. V zdajšnjem času se spopadamo z ogromnimi spremembami našega vsakdana, prilagajanja, spoznavanjem življenja v drugačni luči. Prisiljeni smo v drugačen pogled, morda veliko stvari odslej ne bomo več jemali za samoumevne, ampak bomo zelo hvaležni, da se lahko družimo s prijatelji, hodimo po toplem sončku ter ostajamo v resničnem svetu.

Nina Rems

Kako je Netflix obiskal trzinski gozd

Vso noč je deževalo. Nismo vedeli, ali bomo lahko snemali, nato pa se je jutraj vreme zjasnilo in dogodivščina se je začela. Ker je bila Netflixova ekipa omejena na štiri dni snemanja v Sloveniji, pri čemer so morali sodelujoči obiskati več krajev od Goriških brd do Bleda, smo se dobili dokaj zgodaj, ob osmi uri.

Slovenci smo prišli obuti terensko, kakor se za gozd spodobi, Netflixova ekipa pa pretežno v trendovskih belih športnih copatih. Slovenski del ekipe sta poleg mene sestavljala še chef Bine Volčič in Ida iz agencije, ki je skrbela za filmske lokacije, urejala vsa gozdna dovoljenja in skrbela, da se ni kaj zataknilo.

Od gradu Jable smo se podali v Dovgo dolino (mislim, da se še vedno bije bitka, s katero črko dejansko zapišemo ime doline). Na poti smo šli mimo smrekovih dreves, pod katerimi raste mah. Ta se je v tistem jutru še posebno lepo lesketal. Snemalec je rekel, da je tako kot v čarobni deželi Narniji. Se kdaj počutite tako, ko hodite skozi trzinski gozd?

V oddaji so nastopali trije glavni igralci, ki so vsak na svojem področju poskrbeli za prenovno restavracijo – arhitekturno, vinarsko in kulinarčno. Serija naj bi v osnovi prenavljala restavracije, ki so ne le na robu propada, ampak tudi stojijo na točki preloma, na primer na robu prepada, reke, morja ali česa drugega. Številni me sprašujejo, zakaj so potem izbrali Žmavca.

Ko je produkcijska ekipa že prispela v Slovenijo, so ugotovili, da restavracija, s katero so se pogovarjali in je dejansko na robu Ljubljane, ni primerna za prenovno, saj je spomeniško zaščiten. Zato so se obrnili na slovensko agencijo, ki se ukvarja s filmskimi lokacijami. S skupnimi napori so našli Žmavca, ki sicer ni niti restavracija niti ne stoji na robu. Nič kaj organizirani niso bili, kajne?

Poleg belih športnih copat so izstopali tudi po svoji mladosti. Tako se je pred nama z Binetom znašla ekipa, v kateri so bili vsi mlajši ne samo od mene, ampak tudi od Bineta. Snemanje je tako kot običajno vključevalo veliko stanja na mestu. Ponovitve so bile rezervirane zgolj za najinega gostitelja in kuharja Dennisa Prescotta.

Moja naloga je bila povedati angleška imena za nekaj rastlin. Tu se je zataknilo, saj krompirjevka nima angleškega imena, ker je anglofonski svet nima – raste samo na tem koncu sveta, v Srednji Evropi in na Balkanu. Zadovoljni so bili z latinskim imenom in prevodi vseh treh domačih imen za krompirjevko – poleg tega še gozdni regrat in smrdljivka.

Potem sem povedala še, kakšen okus imajo nekatere rastline, in še nekaj modrosti, kot da je narava naša najboljša kuharica. In čakanje se je začelo. Trajalo je več kot eno leto, da je bila oddaja predvajana.

Pričakovanje je bilo veliko, komentarji na oddajo pa raznovrstni. Nekateri so se zgražali nad polhom, ki ga je Bine postregel h gozdni polenti, drugi nad pomanjkanjem rdeče niti. Dejstvo pa je, da nas je spet rešila narava, saj je prav tisti del z gozdno dogodivščino najbolj izstopal in oddajo naredil zanimivo.

Zato vas na koncu prosim, da ste ponosni na slovensko naravo, ki je celo v najbolj pustem delu leta – snemali smo pozimi – najbogatejša na svetu. Izkazalo se je, da se bele športne copate sicer ne obnesejo najbolje, zato pa se toliko bolj obnesejo rastline, saj takih drugje po svetu ne poznajo.

Serija Restavracije na robu nima določenega termina ogleda, temveč je na svetovnem spletu dostopna vsem naročnikom Netflix ali tistim s poskusno brezplačno naročnino.

Gozdna polenta

Sestavine:

- Polenta
- Sol
- Olje
- Gozdna zelišča
(krompirjevka, plodovi čemaža, krebujlica, penuša, zajčja deteljica ...)

(Recept je neposredno z Netflix. Prilagodite ga letnemu času.)

Priprava:

Prav je, da polento kupite pri slovenskem kmetu. Taka verjetno ne bo instant, zato se bo kuhala vsaj pol ure. Skuhajte jo do mehkega, solite, dodajte malo maščobe ter na drobno narezana gozdna zelišča. Od gozdnih rastlin uporabite le rastline, ki jih znate prepoznati. Premešajte, da zadiši, in ponudite. Dobili boste neponovljiv okus slovenskega gozda. Res je čaroben!

Besedilo in foto: dr. Katja Rebolj, www.katjarebolj.com

**Netflix: Netflix je vodilna svetovna internetna storitev z več kot 151 milijoni naročnikov v več kot 190 državah. Za naročnino od 7,99 do 11,99 evrov ponuja TV serije, dokumentarne filme in igrane filme v najrazličnejših žanrih in jezikih, vsak mesec pa se dodajajo nove TV-oddaje in filmi. Naročniki lahko navedene vsebine gledajo brez časovne omejitve, kadarkoli in kjerkoli na katerem koli zaslonu, povezanem z internetom. Posebna prednost: vse videovsebine so brez reklam.*

Innovation
that excites

NISSAN INTELLIGENT MOBILITY

ČAS ZA DOBRE PONUDBE

VOZILA NISSAN IZ ZALOGE

DO 6.600 € PRIHRANKA* **7 LET JAMSTVA****

PRIDOBÍ PONUDBO ŠE DANES

Kombinirana poraba goriva: 8,0 – 4,7 l/100 km. Emisije CO₂: 126 – 207 g/km. Emisijska stopnja: Euro6D Temp. Emisije NO_x: 0,0181 – 0,0577g/km. Emisije trdnih delcev: 0,0002 – 0,00092g/km. Št. delcev (x10⁻¹¹): 0,01 – 1,67. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP (globalno usklajen postopek testiranja za lahka vozila).

*Ponudba velja ob nakupu vozila v akciji Cash Plan preko Nissan Finaniranja. Stranka je v okviru akcije Cash Plan upravičena do promocijskega popusta v višini do 6.640 € z vključenim DDV, ki velja za Nissan X-Trail 1.7 dCi XT 4WD Tekna s kovinsko barvo, možnosti odloga pričetka odplačevanja mesečnih obrokov do 120 dni in brezplačnega podaljšane jamstva. Pogoji akcije je sklenitev finančne pogodbe z minimalno financirano vrednostjo 5.000 € in minimalnim trajanjem financiranja 24 mesecev. Odlog pričetka odplačevanja do 120 dni je omogočen v primeru minimalnega 20% pologa in v primeru ustrezne bonitete stranke. **7 let jamstva obsega 3 leta tovarniške garancije ter podaljšano jamstvo za 4., 5. leto po programu "As new", 6. in 7. leto pa po programu Basic. oz. za 160.000 km, karkoli se zgodi prej. Ponudba velja za omejeno število vozil na zalogi. Akcija velja do 30.6.2020. oz. do razprodaje zaloga. Renault Nissan Slovenija, d.o.o. si pridržuje pravico, da akcijo predčasno zaključi ali jo podaljša. Pridržujemo si pravico do napak. Slike so simbolične. Več na www.nissan.si

AVTOHIŠA MALGAJ
ime s tradicijo | Ljubljana

Avtohiša Malgaj, d.o.o., Tržaška c. 108, 1000 Ljubljana.

Prodaja novih vozil: 01/ 20 00 627, prodaja rabljenih vozil: 01/ 20 00 560,

servis: 01/ 20 00 570. E-mail: info@malgaj.com

ODPRTO OD PON DO PET: OD 8.00 DO 18.00, SOB: OD 8.00 DO 12.00, NED: ZAPRTO

www.malgaj.si

Društvo Prijateljev
Mladine Trzin

POČITNIŠKO VARSTVO V OSNOVNI ŠOLI TRZIN

od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure
v učilnici 1.b razreda

RAZPISANI TERMINI

1. od 29. 6. do 3. 7. 2020
2. od 6. 7. do 10. 7. 2020
3. od 24. 8. do 28. 8. 2020

Cena
tedenskega
programa
60 eur

dop. malica, kosilo, likovni in
učni material, vodenje

Otroci naj imajo s seboj copate, peresnico z barvicami in
flomastri, plastenko z vodo, kremo in zaščitno kapo proti soncu.

Prijave do 19. 6. na: natasa@gladek.si

Več info na: www.facebook.com/DPMTRZIN/

HUBAT
25let

080 22 36

www.hubat.si

Za toplo zimo in pomlad
kurilno olje
dostavlja HUBAT

BREZPLAČEN PREVOZ ALI PLAČILO NA OBROKE

PROEVENT

T: +386 (0)1 300 32 10
E: racunovodstvo@proevent.si
www.racunovodski-servis.si

DOMAČIM
IN TUJIM
PODJETJEM

nudimo
celovito
podporo in
svetovanje.

- Računovodske storitve
- Davčno svetovanje
- Urejanje dovoljenj za delo, bivanje in študij
- Urejanje davčnega rezidenstva

Spot točka - vse za ustanovitev podjetja

S P O T SLOVENSKA
POSLOVNA
TOČKA

RENAULT
Passion for life

Renault ZDAJ

Do
6.000 €
popusta
za vozila iz zaloge*

0% obrestna mera**

Odlog plačevanja do **4 mesece*****

*Pri pooblaščenem prodajalcu Renault preverite vozila iz zaloge in z Renault financiranjem izkoristite do 6.000 € popusta. Popusti se razlikujejo glede na model. Posamezni koncesionar lahko odobri tudi dodaten popust. **Velja ob nakupu preko Renault Financiranja. Stranka je do promocijske obrestne mere upravičena v primeru minimalne financirane vrednosti 3.900 € in trajanjem od 12 do 48 mesecev. Maksimalna financirana vrednost je omejena glede na model vozila. ***Odlog pričetka plačevanja mesečnih obrokov do 120 dni je omogočen v primeru nakupa avtomobila prek Renault financiranja z minimalnim 20% pologom in v primeru ustrezne bonitete stranke. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogoji nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

Poraba pri mešanem ciklu 4,1–7,3 l/100 km. Emisije CO₂ 109–158 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6D. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo novemu standardu meritev WLTP. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

Renault priporoča Castrol

renault.si

Avtohiša **REAL**

Avtohiša Real d.o.o., Vodovodna c. 93, Ljubljana

Vaš trgovec v Domžalah
AVTO SET-SETNIKAR d.o.o.
Dragomelj 26, 1230 Domžale

Trgovina s pritrdilno tehniko in orodji

PC Komenda – Pod hrasti, 1218 Komenda

www.maticamb.si